Published and distributed under Permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917 on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President A. S. Burleson. POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA" Published by the Lithuanian National League of America.
K. J. PAULAUSKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 10 So. Boston, Mass., Kovo (March) 9 d., 1922m. Metai IX.

Anglija Veja Lenkus Iš Vilniaus

Lenkija Daro Pavojų Visos Europos Taikai

Ost-Markių Pakeitimas

ANGLIJA VEJA LENKUS IŠ VILNIAUS.

New Yorko laikraštis "N. Y. World" talpina žinią, kad Anglijos valdžia liepė lenkams kraustytis iš Vilniaus, jei jie nenori nemalonių pasekmių. Lenkų lindimas į Vilnių gali suardyti Europos taiką.

Anglijos valdžia viešai nepaskelbė notos Lenkijai Vilniaus klausimu, bet kad tokia nota yra išsiųsta, tas esąs tikras faktas.

Regimai lenkai turi sumanę padaryti antrą pasikėsinimą ant Vilniaus, kaip pora metų atgal jie buvo padarę su Želigovskio pagelba. Anglija pasakė Lenkijai, kad nemėgintų antro panašaus pasikėsinimo, jei brangina savo kailį.

Toliaus World rašo, kad jei Lenkija stengsis užgrobti Vilnių, tai tuo kils Lietuvos pasipriešinimas. Labai galimas daiktas, kad ir Rusija užstotų už Lietuvą. Lengva suprasti, kokią įtaką į Genoos konferenciją toks susikivirčijimas turėtų.

Anglija taipgi reikalauja, kad tuo butų nustatyti rubežiai tarp Lietuvos ir Lenkijos, taip, kad Genoa susivažiavime nekiltų rubežių klausimai.

LENKIJA YRA PAVOJUS EUROPOS TAIKAI.

"New York World" kovo 7 d. praneša daugiau apie lenkų pasikesinimus užgrobti Vilnių. Vilniaus atstovai Lenkijos Seime reikalavo, kad netik Vilnius, bet kad ir visa provincija butų prijungta prie Lenkijos. Besvyruodamas tarp šio reikalavimo ir Anglijos protesto, Lenkijos ministerių kabinetas griuvo. Manoma, kad bus sudaryta tikra nisterija, kuri nutars prijungti Vilnių kad ir rizikuojant karę su Lietuva ir su Sovietų Rusija, jei ta norėtų įsikišti.

Padėtis yra kritinė. Jei Lenkija laikysis užgrobimo politikos, Anglija tarsis su kitomis šalimis, kas daryti. Italija, be abejonės, stovės su Anglija, bet abejotina, kur kryps Prancuzija. Prancuzija neseniai spyrėsi, kad Lenkijai butų leista dalyvauti ekspertų susivažiavime aptariant Genoa susivažiavima. Prancuzija taip prielankiai žiurėjo į Lenkijos užgrobimus Ukrainoje. Ir nors Lenkija ginasi, bet ji tikrai padarė kokias sutartis su Mustapha Kemal, kaip tą kiek pirmiau yra padariusi Prancuzija.

Taigi iki Genoa konferencijai liekant tik penkioms savaitėms, Europos taika yra toliau, nė kaip kada nors pirmiau, ir viso to drumstimo kaltininkė yra Lenkija su jos užgrobimų kaituliais.

LIETUVOS - VOKIEČIŲ DERYBOS DĖL LIKVIDAVIMO OST-MARKIŲ.

VAŠINGTONAS, III. 3 d. (Elta) Vasario 27 d. prasidėjo Lietuvos fininsinės derybos su vokiečių delegacija dėl vokiečių okupacijos įvestų Lietuvos pinigų. Vokiečių markės gan plačiai buvo Lietuvoje vartojamos. Tik šešių didesnių Lietuvos bankų apyvarta pernai metais siekė devynis miliardus ir tris šimtus milionų markių.

GRAŽUS PAVYZDIS.

VAŠINGTONAS, III. 2 d. (Elta) Atsilankius Lietuvos Atstovui į Shenandoah, vietinės lietuvių parapijos klebonas Kun. Pautienius pirko Lietuvos Laisvės paskolos bonų už $2,000.

VASARIO 16 APVAIKŠČIOJIMAS AMERIKOJE.

VAŠINGTONAS, III, 3 d. (Liet. Inf. Biuras) Lietuvos Nepriklausomybės ketverių metų sukaktuvių vasario 16 d. šįmet buvo iškilmingai apvaikščiojama visoje Amerikoje po lietuvių kolonijas.

Iškilmės prasidėdavo pamaldomis lietuvių bažnyčiose. Diena buvo surengiamos parodos gatvėse, pagaliaus šventė užsibaigdavo patrijotinėmis prakalbomis ir koncertais.

Daugelyje vietų tą dieną buvo išpuošti miestai Lietuvos ir Amerikos vėliavomis. Miestų majorai ir kiti augštesni valdininkai sveikino lietuvius sulaukus ketverių metų Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvių.

Visų lietuvių upas buvo pakilęs, nes kiekvienas jautė, kad musų tautai atsiskleidė naujas laisvas gyvenimas.

Tą dieną skaitlinguose susirinkimuose buvo priimta daug rezoliucijų, prašančių Suvienytų Valstijų valdžią paskubinti Lietuvos pripažinimą, taipgi buvo išreikšti protestai dėl neteisėtos lenkų okupacijos Vilniaus ir visos Rytų Lietuvos dalies.

Šiais metais vasario 16 d. buvo daug plačiau ir iškilmingiau švenčiama negu iki šiol, ką liudija ir anglų laikraščiai, kaip pavyzdžiui:

"Visos gatvės lietuvių apgyventoje dalyje šiaurės pusėjė bus papuoštos vėliavomis ir lietuviškomis ir amerikoniškomis. Krautuvės taipgi bus papuoštos. Niekados lietuvių istorijoje šiame mieste nebuvo daroma tokia suvienyta pastanga padaryti iškilmę pasekmingą."

Anglų spauda labai plačiai yra aprašiusi lietuvių šventę vasario 16 d.

Žinios apie Lietuvos nepriklausomybės šventę, arba platesnis jos aprašymas tilpo šiose anglų laikraščiuose:

(1) Washington, D. C., Post, (2) Washington, D. C., Times, (3) New York, Journal, (4) New York, N. Y., Herald, (5) New York, N. Y., American, (6) New York, N. Y., Blove, (7) New York, N. Y., Call, (8) N. Y. Journal of Commerce, (9) Chicago, Ill., American, (10) Chicaco, Ill., Journal, (11) Chicago Journal of Commerce, (12) Philadelphia Bulletin, (13) Philadelphia Public Ledger, (14) Philadelphia North American, (15) Boston American, (16) Boston, Mass., Globe, (17) Boston, Mass., Monitor, (18) Boston, Mass., Transcript, (19) Brooklyn Citizen, (20) Brooklyn Eagle, (21) Brooklyn, N. Y., Eagle, (22) Brooklyn Standard Union, (23) Brooklyn, N. Y., Times, (24) Brooklyn, , N. Y. Union, (25) Brooklyn, N. Y., Union, (26) Pittsburgh, Pa., Gazette-Times, (27) Pittsburgh, Pa., Sun, (28) Baltimore, Md., American, (29) Baltimore, Md., Evening Sun, (30) Baltimore, Md., News,

(31) Baltimore, Md., Sun, (32) Buffalo, N. Y., Courier, (33) Schenectady, N. Y., Gazette, (34) Cleveland, Ohio, Press, (35) Marion, Ohio, Star, (36) Cinsinnati, Ohio, Times Star, (37) Schenectady, N. Y., Gazette, (38) Albany, N. Y., Knick-Press, (39) Albany, N. Y. Journal, (40) Albany, N.Y., Times-Union, (41) Albany, N. Y., Press, (42) Newark, N. J., Ledger, (43) Newark, N. J., News, (44) Newark, N. J., Star, (45) Scranton, Pa., Republican, (46) Wilkes Barre, Pa., Record, (47) Providence, R. I., Bulletin, (48) Memphis, Tenn., Comm-Appeal, (49) Salt Lake City, Utah, News, (50) Hartford, Conn., Courant, (51) Denver, Colo., Catholic Register, (52) Bristol, Conn., Press, (53) Danville, Va., Bee, (54) Danville, Va., Register, (55) Petersburg, Va., Index-Appeal, (56) Roanoke, Va., World News, (57) Lincoln, Neb., Star, (58) Omaha, Neb., World Herald, (59) Waterbury, Conn., Democrat, (60) Waterbury, Conn., Republican, (61) Springfield, Ill., Register, (62) Kokomo, Ind., Trib., (63) New Orleans, La., Times, (64) Portland, Me., Express, (65) Brockton, Mass., Enterprise, (66) Brockton, Mass., Times, (67) Cambridge, Mass., Tribune, (68) Springfield, Mass., Republican, (69) Springfield, Mass., Union, (70) Worcester, Mass., Telegram, (71) Galumet, Mich., News. (72) Grand Rapids, Mich., Press, (73) Chillicothe, Me., Tribune, (74) Billings, Mont., Gazette, (75) Amsterdam, N. Y. Recorder, (76) Homestead, Pa., Messenger, (77) Lock Haven Pa., Exspress, (78) New Castle Pa., News.

LIETUVOS ŽINIOS.

VILKAVIŠKIS. Naktį iš 28 į 29 d. sausio Aimučio gatvėje kilo didelis gaisras. Sudegė Akotino limonade ir selterio dirbtuvė ir Rauzuko naujai pastatyta gyvenamoji troba ir tvartai; viso 3 trobėsiai. Degant įvyko apie 16 didelių anglorugščio balonų sprogimų, kurie ugnagesiams trukdė darbą ir gręsė dideliu pavojum; tečiau didelių sužeidimų nebuvo. Laimė, kad buvo ramus oras ir gerokai apsnigti gretimųjų namų stogai, nes kitaip, ugnagesiams neturint gerų įrankių ir trukstant vandens, sunku but buvę sulaikyt ugnis. Nuostoliai siekia apie pusę miliono auks. (Elta).

..—**Grįžta Lietuvon.** Gautomis Baltijos Valstybių Finansinės korporacijos atstovo Lietuvoje žiniomis iš Bostono atvyksta Lietuvon: kovo mėnesį š. m. 316 lietuvių šeimynų, balandžio — 250 š., gegužės — 400 š., birželio — 600 š. ir liepos 450 š. Išviso 2016 š.. Grįžtančių tarpe yra daug įvairių specialistų ir kvalifikuotų darbininkų, o lygiai žymių kapitalistų.

GARDAMAS, Naumiesčio val. Tauragės apskr. Ek. Čia šiais metais labai susirupinta nudegusios bažnyčios vietoj statyti naują murinę bažnyčią. Tam reikalui jau vežama akmens, renkami pinigai, ir pradžiai plytų turi nupirkę.

PRAKALBŲ MARŠRUTA

Gerb. A. Žmuidzinavičiui.

Kovo 6, Lowell, Mass.
" 7, W. Lynn, Mass.
" 8, So. Boston, Mass.
" 9, Manchester, N. H.
"10, Montello, Mass.
" 11, Worcester, Mass.
" 12, Rumford, Me.
" 13, Fitchburg, Mass.
" 14, Gardner, Mass.
" 15, Athol, Mass.
" 16, No. Adams, Mass.
" 17, Pittsfield, Mass.
" 18, Westfield, Mass.
" 19, Cambridge, Mass.
" 22, Northampton, Mass.
" 23, Easthampton, Mass.
" 24, Springfield, Mass.
" 25, Torrington, Conn.
" 26, Waterbury, Conn. po pietų
" 26, Union City, Conn. vakare.
" 27, So. Manchester, Ct.
" 29, Ansonia, Conn.
" 30, New Haven, Conn.
" 31, Bridgeport, Conn.
Bal. 2, Brooklyn, N. Y.

Lietuvos Finansų Misija
Paskolos Skyrius
370 Seventh Ave.,
New York City.

REIKALINGI DARBININKAI

Norintieji prisidėti prie demokratinio ir laisvo Lietuvos kulturos ir politikos vystymosi atsišaukite prie:
Lietuvių Politinis Iždas
3252 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

Grįžimas Amerikiečių į Lietuvą

Amerikos Baltijos Draugija New York City

Žemės Įgijimas Lietuvoje.

KIEK AMERIKOS LIETUVIŲ IŠVAŽIAVO LIETUVON.

VAŠINGTONAS, III. 13 d. (Elta) Ligi 1922 m. sausio 1 d. Lietuvos Astovybė Vašingtone buvo išduota 6382 pasų ir 1161 viza.

Kadangi vienu pasu važiavo dažnai visa šeimyna todėl prakirčiui reikia skaityti kad ligi to laiko yra išvažiavę Lietuvon apie 15,000 asmenų. 1922 m. sausio mėnesį išvažiavo 96 asmenys, vasario mėnesį 618 asmenų.

AMERIKOS BALTIJOS DRAUGIJA.

VAŠINGTONAS, III, 2 d. (Elta) Užmezgimui artimesnių santikių tarp Amerikos visuomenės ir Pabaltjurio valstybių, lietuvių inicijatyva organizuojama yra New Yorke Amerikos Baltijos Draugija. Draugijos tikslas supažindinti Amerikos politinius, finansinius ir mokslišku visuomenės sluogsnius su naujomis Pabaltjurio valstybėmis. Daugelis žymių Amerikiečių gyvai užsiinteresavo tokios draugijos suorganizavime. Prie draugijos be lietuvių prisidės dar Amerikoje gyvenantieji latviai ir estai.

PAAIŠKINIMAS DĖL ŽEMĖS ĮGIJIMO LIETUVOJ.

Amerikos lietuvių tarpe platinami yra gandai, kad sugrįžus į Lietuvą, Lietuvos vyriausybė neleidžia jiems pirktis savo tėvynėje žemės. Tie gandai yra neteisingi.

Nesusipratimų išaiškinimui turiu pažymėti, kad Lietuvos vyriausybė netik kad neuždeda ypatingų suvaržymų sugrįžusiems iš Amerikos Lietuvos piliečiams, bet dar yra susirupinusi, kaip jiems palengvinti Lietuvoje įsigyventi.

Žemės įgijimo klausimu Lietuvoje nedaroma jokių skirtumų tarp Lietuvoje gyvenančių ir grįžtančių iš Amerikos piliečių ir tiek pirmiems, tiek antriems visai nedraudžiama žemės įgyti.

Tiesa, laikinai, ruošiantis prie žemės reformos, valdžia turėjo imtis priemonių, kad dvarininkai nepridarytų įvairių fiktivių aktų, kurie, išėjus žemės reformos įstatymui, kliudyti bežemius ir mažažemius žeme aprupinti, taip pat turėjo imtis priemoniu, kad užkirtus kelią spekuliacijai žeme. Tuo tikslu buvo išleistas įstatymas, anot kurio stambesniems žemių savininkams leidžiama parduoti tik 10% iu valdomos žemės, gi pirkti iš jų leidžiama vienam asneniui tik 20 deš. Numatydama, kad išėjus žemės reformos įstatymui kai kurie grįžę iš Amerikos Lietuvos piliečiai nepasitenkins tokiais žemės sklypais, kokius bendra tvarka galėtų gauti iš valdžios, bet norės įsigyti daugiau žemės, t. y. daugiau 20 dešimtinių, Lietuvos valdžia ketina nepatogias skaldymui vietas, ypač tas kur geresni triobėsiai, pardavinėti didesniais sklypais. Išėjus dabar žemės reformos įstatymui (§48) manoma leisti įsigyti vienam asmeniui iki 150 ha. vienok ir dabar ne iš dvarų, bet iš ukininkų galima pirkti į vienas rankas ligi 80 ha. žemės. (hektaras lygus maždaug vienai dešimtiniai arba dviem margam).

Lietuvoje veikia įstatymas, kuriuo draudžiama yra svetimų valstybių piliečiams pirktis žemė ir nekilnojamas turtas. Tas įstatymas buvo išleistas tuo tikslu, kad svetimtaučiai, pasinaudoję savo valiutos augštumu, neišpirktų Lietuvoje visų geriausių žemių bei miestuose namų, nes tuomet Lietuvos piliečiai savo žemėje galėtų atsidurti įnamių padėtyje. Vienok Lietuvos valdžia išleisdama šitą svarbų įstatymą apsaugojimui Lietuvos piliečių teisės prie savo žemės nepamiršo, kad buvus praeityje sunkioms politikos aplinkybėms daugelis lietuvių tapo kitų šalių piliečiais. Todėl prie įstatymo buvo įdėta pastaba, kuri duoda galimybės lietuviams Amerikos piliečiams, norintiems Lietuvoje žemės įgyti, padaryti legalį pirkimo aktą, gavus atitinkamą Lietuvos valdžios leidimą.

V. ČARNECKIS,
Liet. Atst. Amerikoje.

LIETUVOS ATSTOVYBĖS AMERIKOJE SKELBIMAS.

Visos Lietuvos piliečių, gyvenančių Amerikoje, pretenzijos dėl indėlių, depozitų ir išvežto iš Lietuvos Rusijon turto grąžinimo, sulyg taikos sutarties 10 str. 2 p. ir 11 str. 1 p. privalo buti pareikštos Lietuvos Atstovybei Vašingtone (Representative of Lithuania in America, 1925 "F" Street, N. W., Washington, D. C.) iki š. m. kovo mėn. 20 d.

Pretenzijos, iki nurodytam laikui nepareikštos, negalės buti keliamos per Lietuvos Komisiją taikos sutarčiai su Rusija vykdyti.

Liet. Atstovybė Amer.
1922, kovo 6 d.

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A. L. T. SANDARĄ.

Prie 7 kp., So. Boston:
Pranas Makauskas,
Juozas J. Kengris.

Prie 36 kp., Pittsburg, Pa.:
Benediktas Bernotas,
Antanas J. Tevelis,
M. Balionis,
Jonas Šuminskas,
Petras Baltrienas.

KUOPŲ VIRŠININKAMS

Kuopų viršininkai, šį mėnesį pasistengkite sušaukti kuopų susirinkimus ir iškolektuokite mokesčius tų narių, kurie šiais metais dar nėra mokėję. Jau trečias šių metų mėnuo, ir kurių mokestis šį mėnesį negausime, tai tiems laikraščio siuntinimas bus sulaikytas. Tad, gerbiami Sandariečiai, atkreipkite domą į tai, ir kurių mokestys užsivilkę, pasistengkite užsimokėti.

K. J. PAULAUSKAS,
Sandaros Sekr.-Adm.

Iš A.L.T.S. Kp. Veikimo.

NORWOOD, MASS.

Iš musų kolonijos judėjimo.

Vasario 12 d. A. L. T. Sandaros 33 kp. turėjo surengusi vakarienę su koncertu. Kadangi vakarienę rengė gabiausios sandarietės gaspadinės, todel ir buvo surengta puikiausia vakarienė, kikios dar Norwoode nėra buvę. Dalyvavusieji nariai, taip ir svečiai, buvo labai užganėdinti, valgiais, ir stalų išpuošimu visi gerėjosi. Koncertas taipgi buvo puikus ir gana ilgas. Gerbiami vietiniai veikėjai ir veikėjos pasiganėdis, kad nenorėdamas užimti daug vietos laikraštyje jų neminėsiu, tik visgi negalima nepaminėti panelės Monikaitės, kuri sudainavo solo apie 6 daineles, palydint pianu panelei Vaitkaitei; abidvi iš Montello, Mass. P. Monikaitei padainavus pirmas dvi daineles ir užleidus vėl programui pildytis pagal jojo nustatymą, publikos buvo negalima numalšinti delnų plojimo, ir tik vakaro vedėjui pranešus, kad tik vėliaus vėl dainuos, publika nurimo.

Vasario 14 d. čia buvo komunistiškos prakalbos. Kalbėjo garsus revoliucionierius Andrulis net iš Chicagos, kuriam tiek priklauso garbės, kad neburnoja kaip kiti tos rušies apaštalai. Kalbėjo apie Francuzų ir rusų revoliucijas, ką jau visi žino. Antgalo kalbėjo apie Lietuvą; girdi — lietuva negali egzistuoti niekam nepriklausoma. Išrodinėjo, kad Lietuvoje nėra žalios medžiagos ir — neturi uosto, todėl ir negali išsilaikyti. Daug nonsensų pripasakojo. Pavyzdžiui sako, buk Lietuva padarius sutartį su lenkais ir todėl dabar jau Lietuva negalinti nieko veikti be Lenkijos leidimo. Man paklausus, ar kalbėtojas nepaaiškintų, kokia ir kada tokia sutartis buvo padaryta, nes negirdėta nieko panašaus, tik Hymanso projektas, kurs buvo atmestas. Štai ir atsako: aš, girdi, netaip vadinu, nes tas Hymanso projektas" ir buvęs pasirašytas Lietuvos įgaliotinių. Man pastebėjus, kad Lietuvos Steigiamasis Seimas tą projektą atmetė ir tas įgaliotinių pasirašymas po projektu nieko nereiškia, tai vyreli, revoliucionierius kad užsikarščiavo, maniau, kad jau ištikro revoliucija, prasi dės, betriš publikos pasigirdo balsai: Gana jau aišku, aišku!

Ne visai rimtų klausimų buvo duota iš klerikalų pusės.

Vasario 16 d. klerikalai buvo išgarsinę prakalbas paminėjimui 4 metų sukaktuvių Lietuvos nepriklausomybės. Tokios garbingos šventės apvaikščiojiman ir aš nuėjau. Kalbėtojai nors buvo garsinti, bet neatvyko. Pats klebonas su priešingų srovių žmonėmis apvaikščiojo tą brangią lietuvių tautos šventę, parapijonų nei tuzino nėra. Klebonas barė davatkas labai, bet ar jos girdėjo ten nebudamos? Jei bent dvasia šventa joms apie tai pranešė. Keno čia kaltė? Juk pastaruosius 3 metus, kuomet geros valios lietuviai švęsdavo vasario 16 d., tai tas pats klebonas davatkėles užagituodavo švęsti lenkų šv. Kazimiero dieną kovo 4 d. To davatkos ir šiuos metus lauks. Ką sėji —tą ir piausi!

Vasario 18 d. A. L. T. Sandaros 33 kuopa taipgi buvo surengusi prakalbas su tuo pačiu tikslu, kaip ir klerikalai, t. y. paminėjimui 4 metų Lietuvos nepriklausomybės apsiskelbimo. Prakalbos nusisekė visais atžvilgiais. Nors buvo maža įžanga, vienok žmonių susirinko apsčiai. Kalbėjo "Sandaros" Administratorius K. J. Paulauskas ir S. E. Vitaitis, "Tėvynės" Redaktorius iš New York. Kalbėtojai. kaip vienas taip ir kitas, išrodinėjo dabartinę Lietuvos padėtį kaip viduje, taip ir išlaukinėje pasaulio politikoje ir pasmerkė labiausiai klerikalus už varžymą Lietuvos laisvės ir rengimą kartuvių tiems žmonėms, kurie netarnauja kunigų šmugelninkams ir tt. Pirm pradėsiant prakalbas sudainavo Birutės choras "Lietuva, Tėvyne musų," " Priešas musų jiegas traukia," ir "Parsivedžiau merguželę." Po Paulausko prakalbos Vyšniauskai iš Dorchester padainavo keletą dainų, duetus A. ir O. Vyšniauskai, palydint pianu A. Vyšniausko moterei. Publika buvo pilnai patenkinta.

Vasario 19 d. komunistai su darbiečiais turėjo diskusijas. Čia komunistai paėmė viršų, nes ju vadas Grybavičia, kuris jau iš vardo žymus su baravyko galva, savo draugus išvadino arkliavagiais ir kitokiais už organizavimą darbiečių partijos. Argi gali Grybai su lašiniais sugyventi?

Reporteris.

NEWARK, N. J.

Vietos lietuviai ilgai nenamirš garsųjį keikuną kun. Garmų. Daugelis tamsuolių atidavė paskutinį centą, dabar jau suprato, bet po laikui.

Naujas klebonas kunigas Kelmelis kol kas da inteligentiškai ilgiasi, pasakė gražią patrijotišką prakalbą Nepriklausomybės šventėje vasario 16 d..

Sandariečiai rengia prakalbas L. P. Iždui. Visa bėda su vietos sandariečiais, nes labai tingi į susirinkimus ateiti. Taip neturėtų buti.

Vasario 28 d. Sandariečiui P. Lukšiui ir jo žmonai Onai garnys įteikė gražų ir diktoką sunų. Naujas tautietis ir motina gerai jaučiačiasi. Tautininkų skaičius vis didėja.

Newarkietis.

NAUGATUCK, CONN.

Iš lietuvių gyvenimo.

Musų kolonijoj nemažas lietuvių burelis — aplink 1200 — tad yra visokių. Vieni pasivadinę raudonaisiais, kiti susiburę prie Sandaros. Sandariečiai daugiau turi darbštumo, kaip komunistai. Jukelis suorganizavo L. D. L. D. iš 4 narių, ir dabar tie patys nėra žinių, kur dingo. Gerbiami broliai lietuviai! eikite prie Sandariečių, ši organizacija veda prie kulturos ir mokslo, nes Sandariečiai veikia atvirai, nesislapsto po kitų organizacijų vardais.

F. Vilkas...

NEW BRITAIN, CONN.

Vasario 16 d. vietiniai lietuviai apvaikščiojo Lietuvos Nepriklausomybės apsiskelbimo šventę, visos vietinės draugystės iškalno pric to prisirengė išrikdamos tam tikslui komisijas. Atėjus tam vakarui, žmonių prisirinko pilna svetainė. Lietuvių benas, abu lietuviški chorai, tai yra švento Andriejaus parapijos ir Lietuvių Nepriklausomybės Varpo, sudainavo amerikonišką ir lietuvišką himnus, plevėsuojant Lietuviškoms ir Amerikoniškoms vėliavoms. Buvo dainuojama ir daugiau abiejų chorų ir griežiama Lietuviško beno. Panelės Petuškiutė ir Rakauskiutė dainavo solo ir duetus. Vakaro vedėjas A. Krušinas pranešė publikai, kad pasižadėjęs ir garsįtas programe kalbėtojas V. K. Račkauskas pranešė telegrama, kad dėl ligos negalės pributi. Iš kalbėtojų buvo vietos lietuvių kun. E. Grikis, J. Mikalauskas, J. J. Gerdauskas ir miesto majoras O. F. Curtis ir miesto advokatas J. Woods. Pertraukoj buvo renkamos aukos Lietuvos gynimo komitetui — surinkta $33.17. Nuo įžangos atėmus išlaidas ir už ženklelius $41.25, viso pasiųsta Lietuvos Gynimo komitetui aukų $63.72.

Tas pats draugysčių komitetas, dažinojęs, kad iš Lietuvos atvykęs Šaulių įgaliotinis Antanas Žmuidzinavičius kalbės vasario 19 d. Hartford, Conn., surengė tą pat dieną vakare jam New Britain prakalbas. Norint žmonių neperdaugiausiai susirinko, bet kalbėtojui aiškiai nupiešus Lietuvos šaulių padėjimą New Britainiečiai sumetė $204.80.

Prakalbu rengimo kom.:
A. J. Krušinis,
P. Kubilius,
Jonas Mikalauskas,
John J. Gerdauskas.

LOS ANGELES, CAL.

Lietuvės moters Los Angeles pradėjo gerokai progresuoti. Nepersenai susitvėrė draugija vardu "Lietuvaičių Susivienijimas" ir iš tų pačių yra susitvėręs komitetas šelpimui Lietuvos našlaičių, kuris jau 2 sykius pasiuntė gerokai pinigų į Lietuvą varde K. S. N. Taipgi yra išsiųsta drapanų našlaičiams. Šitos draugijos mieris yra darbuotis Lietuvos labui.

Taipgi draugija sumanė parengti nepaprastą balių, kuris įvyko vasario 11 d. Balius buvo pilnas gyvumo, komitetas buvo papuoštas kaspinais lietuviškoms spalvomis, svetainė taipgi buvo papuošta amerikoniškomis spalvomis, orkestra susidėjo iš 7 ypatų lietuvių matrosų iš St. Pedro, Cal., puikiai griežė. Publikos atsilankė į 200, daugiausia gražaus jaunimo. Šoko ir valgė skanius užkandžius, Moterų draugijos pagamintus, susidedančius iš lietuviškų dešrų, tautiškų kopustų, ruginės duonos, francuziškos kavos ir dzukiškų pyragų. Publika valgė ir gyrė, prašydama kad ir vėl nepoilgo tos draugijos moterys parengtų panašų balių.

Ant ryt Vasario 12 d., "Lietuvaičių Susivienijimas" laikė savo mėnesinį susirinkimą, kur atėjo 3 naujos narės prisirašyti. Vėliaus buvo apskaitliavimas viso baliaus — pasirodė, kad lieka gryno pelno pora dešimtinių. Likę pinigai bus skiriami Lietuvos reikalams. **O. R..**

PITTSBURGH, PA.

Vasario 18 d. L. M. D. Name buvo Birutės choro koncertas ir buvo sulošta juokinga komedija "Meilė visų ligų gydytoja," kuri gana publiką prijuokino. Taip pat antru kartu pakartota tragedija "Sosto Akyvaizdoje." Aktoriai savo užduotis atliko gana gerai, publika pilnai užganėdinta. Pertraukoj Milda Virbickiutė paskambino pianą, Viktorija Varašiukė pašoko. Birutės maišytas choras padainavo 8 daineles. Negeras oras pasitaikė, bet vis buvo pora šimtų žmonių ir visi likos pilnai užganėdinti.

Vasario 19 d. J. L. Senulis nuėmė paveikslus tų, kurie susirinko prie L. M. D. Namo atminimui 4 metų sukaktuvių Lietuvos Nepriklausomybės — prisirinko daug žmonių.

B. choro Reporteris.

LOS ANGELES, CAL.

Iš Californijos padangės.

Vasario 19 d. čia vietinių draugijų buvo parengtos prakalbos apvaikščiojimui 4 metu sukaktuvių apsiskelbimo Lietuvos nepriklausomybės. Atidarydamas susirinkimą pil. K. Lubinas trumpoj kalboj perbėgo Lietuvos darbuotę nuo 1918 m. vasario 16 d. iki šiandien. Antras kalbėjo prof. Dr. Z. Levin anglų kalboje. Trečias kalbėjo pil. M. Minkus apie "Aušrą" ir jos sandarbininkus.

Montebello aliejaus laukuose, 13 mylių nuo Los Angeles, vasario 13 d. begręžiant aliejaus šulinį užsidegė po žeme naturalis gazas ir pasidarė baisi ekspliozija, nuo kurios vos spėjo darbininkai pabėgti.

Jau antra sąvaitė kaip ugnis su akmeniais verčiasi lauk, žmonės negali per mylią prieiti, naktimis visa padangė nušviesta, ugnis išsikelia iki 300 pėdų augščio. Tai ko nėra toj Californijoj: mineralai visokios rušies! **K. Lubin.**

SUSIRINKIMAI.

CHICAGO, ILL.

A. L. T. Sandaros 25-tos kuopos mėnesinis susirinkimas bus kovo 15 d. 1922 m., 831 West 33 pl., Fellowship svetainėje, 8 val. vakare. Malonėkit visi sandariečiai susirinkti paskirtam laike, nes yra labai svarbus susirinkimas — bus išduotos pilnos ir datalės atskaitos visų nuveiktų 25 kuopos darbų — prakalbų, pokilių, konferencijos ir didelės nepriklausomybės puotos. Todėl kiekvienas turi neatbutinai atsilankyti, ir ateidamas atsivesti nors po 2 naujų draugu prirašyti prie Sandaros. Taipgi, tame susirinkime turėsim prisirengti prie didelio darbo, tai yra atvažiavimo musų labai brangių svečių iš Lietuvos, jų priėmimo ir rengimo maršrutų, ir daug kitokių svarbių reikalų.

K. Vilkas.

UNION CITY, CONN.

Susirinkimas.

Kovo 12 d., 2 val. po pietų, bus A. L. T. Sandaros 57 kp. susirinkimas, Lietuviškoj svetainėj, Linden Park. Gerbiami Sandariečiai ir Sandarietės, malonėsit atsilankyti į minėtą susirinkimą ir atsivesti naujų narių, nes kuopos valdyba turi sumanius svarbių įnešimų. Jau laikas ką nors pradėt ant vasaros. Ir bus išduotas raportas nuo teatro. Ir pradėkim organizuotis ir platinti tą brangią organizaciją, nes turim nepasiduoti kitoms kolonijoms.

F. V..

Deklaracija

Lietuvos Socialistų Liaudininkų Demokratų Partijos ir Lietuvos Valstiečių Sąjungos St. Seimo Frakcijų bloko skaityta St. Seimo posėdyje 1922 m. sausio 13 d.

Steigiamajam Seimui susirinkus, Lietuvos Sosialistų — Liaudininkų Demokratų ir Valstiečių Sąjungos frakcijų blokas, kad ir mažumoj budamas (29 atstovai, o Kr. Dem. 59), bet atsižiurėdamas į tų laikų sunkų Valstybės vidaus ir užsienių padėtį, sutiko ne tik įneiti į Koalicijos Kabinetą, bet dargi leido savo žmogui Dr. K. Griniui stoti to Koalicinio Ministerių Kabineto priešakyje, nors ir žinojo, kad budamas mažumoje, jis negalės pakreipti nei vidaus nei užsienio politikos tinkamon savo nusimanymu vagon. Statydamas bendrus Valstybės reikalus aukščiau už savo partijos reikalus, Soc.-Liaud. Dem. ir Valst. Sąjungos blokas manė, kad ir Krikšč. Dem. blokas mokės suprasti momento svarbą ir savo partinius reikalus nulenks bendriems valstybės reikalams.

Bet vos tik vidaus ir užsienių šalies padėtis kiek pagerėjo ir vos tik Steigiamasis Seimas priėjo prie galutinų opesnių socialių ir kulturinių klausimų išsprendimo, Krikščionys Demokratai parodė savo tikrąjį veidą. Krikšč. Dem. pasiulymu mes buvome tikę surasti bendros platformos ir tolimesniam bedradarbiavimui. Musų taikus norai vienok pasibaigė niekais. Ir žemės reformos ir švietimo reikalais Krikščionys Demokratai užsispyrė pravesti savo grynai partinį bei klerikalį nusistatymą ir ant jokių nusileidimų nepanorėjo eiti.

Taip Žemės Reformos klausimu Krikšč. Demokratų blokas:

(1) duoda dvarininkams atlyginimą už tą atimamąją iš jų žemę, kuri jau seniai darbo žmonių krauju ir prakaitu išpirkta;

(2) leidžia dvarininkams patiems pasirinkti paliekamąjį jiems 80 h. plotą žemės ir tame skaičiuje 25 hekt. miško;

(3) nusavinti bažnytines žemės reikalauja kanonų taikymo ir tuo leidžia visai pašaliniai jiegai, Rymo dvasiškiams, kišties į musų valstybės vidaus reikalus;

(4) pavesdamas bažnyčioms bei vienuolynams ligi 80 h. žemės ir steigdamas dvasinių vyriausybių bažnytinį žemės fondą (Žem. Ref. Įst. 8§), mažino žemės fondą, iš kurio gali buti suteikta žemės bežemiams ir mažažemiams;

(5) atiduodama kunigams, vienuolynams ir visokiems dvasiniams ordenams (jezuitams ir kt.) daug Valstybės žemės ir kitokio turto, pav. trobesių, kurie jau yra valstybės žinioje ir kuriuose įkurta visa eilė kraštui naudingų įstaigų (prieglaudų, mokyklų, ligonių ir kt.) ir tuo žymiai kenkia Lietuvos liaudies ir Valstybės reikalams;

(6) o netekusiems sveikatos, Lietuvą beginant, kariškiams neduoda nemokamai žemės, ir tuo smarkiai apsunkina šių pastarųjų ir jų šeimynų ir be to sunkią padėtį.

Švietimo reikalu Krikščionių Demokratų blokas:

(1) nori pradedamąsias mokyklas padaryti konfesinėmis (tikybinėmis) ir išnaudoti mokyklų intaką į vaikus grynai savo partijos tikslams;

(2) nori mokytojų parinkimą pavesti tikybinėms organizacijoms arba geriau pasakius vietos katalikų klebonams, rusų, liuterių ar kalvinų kunigams, žydų rabinams, ir kt., nes tikybos mokyti vaikus privalo ne atatinkamos tikybos dvasiškiai, bet verčiami prie to mokytojai, kurie turi gauti tam reikalui atatinkamos tikybos dvasiškių paliudymą;

(3) versdamas mokytojus mokyti vienos ar kitos tikybos, laužo mokytojų tikėjimo ir sąžinės laisvę, ir, statydamas mokytojus katalikų, rusų, liuterių, kalvinų ar žydų dvasininkų prigulmybėn, išstumia iš mokyklos sau netinkamus, kitokios negu krikšč. demokratų pasauležiuros, mokytojus;

(4) draudžia mokytojams dalyvauti sprendžiamuoju balsu tėvu komitete, tuo žemina mokytojų autoritetą tiek tėvų, tiek mokinių akyse ir trukdo tinkamai vesti mokinių auklėjimą ir mokinimą.

Universiteto klausimu Kr. Demokratų blokas:

(1) nesitenkindamas krikščioniškų mokslų katedrų skaičiumi įveda dar ir į filosofijos fakultą eilę butinų krikšč. mokslų katedrų, o pasaulinės filosofijos bei pedagogijos katedras skaito nebutinomis; (2) nustato, kad ne tik teologijos fakulto, bet ir filosofijos fakulto krikščioniškų mokslų profesoriai butų renkami prisilaikant kanonų ir katalikų vyskupams sutinkant.

Iš to ganėtinai aišku kokios laisvės ir autonomijos Kr. Demokratai nori patiekti kuriamajai aukštajai mokyklai.

Jeigu prie to dar pridėti Kr. Demokratų nutarimą, kad universiteto mokslo personalą skiria ne kokia nors autoritetinga mokslo vyrų kolegija, o Prezidentas, tai aišku, kad Kr. Demokratai, pasinaudodami savo 59 žmonių rankomis ir neatsižvelgdami į jokius įspėjimus, įstatymo keliu nori pasmaugti laisvą mokslo plėtojimąsi, aukštosios mokyklos autonomiją ir įsteigti universitetą tam tikros pakraipos, kad fabrikavus Lietuvos Respublikai tik tokios rušies inteligentiją, kuri tarnautų klerikalų tikslams.

Kasdieninėje valstybės gyvenimo praktikoje tenka lygiai tas — pat pažymėti:

Steigiamajam Seime ir valdžioj mes dirbome koalicijos pamatais. Tuo tarpu Kr. Demokratų partijos klebonai ir kiti dvasiškiai bažnyčiose veda kodidžiausią politinę agitaciją prieš Soc. Liaud.. Demokratus ir Valstiečių Sąjungą, panaudodami priešais toms partijoms priklausančius asmenis net tikybinio teroro.

Visur, kur tik gali Kr. Demokratai stengiasi neprileisti ne savo partijos žmonių prie augštesnių administracijos vietų (Liudžius nepatvirtintas Suvalkų Apygardos Teismo nariu; Majoras Byla netvirtintas Krašto Apsaugos Vice-Ministeriu; Jonas Vileišis atšauktas iš Amerikos ir pakeistas Kr. Dem. V. Čarneckiu).

Soc. Demokratų Partijos ir Valstiečių Sąjungos nariai, pasižymėję kiek didesniu veiklumu kovoje su Kr. Dem. rinkimų į vietos savivaldybes metu, vietos klebonų (Kr. Dem.), apšaukiami "bolševikais" ir su žvalgybos Skyriaus pagalba bematant atsiduria koncertracijos stovyklose (Butvilavičius) arba turi duoti raštu pasižadėjimų nedirbti jokios politikos darbo (Alsėdžiai).

Švietimo Ministerio (Kr. Dem.) leidžiama cirkuliarai draudžianti Švietimo Ministerijos instruktoriams dalyvauti Lietuvos Mokytojų Profesinių Sąjungų Valdybose.

Nors ir dabartinį polit. momentą reik įvertinti kaipo labai rimtą ir pavojingą musų šalies laisvei ir nepriklausomybei, nors aišku, kad ir toliau visos Lietuvos partijos privalo dirbti išvien koalicijos pamatais. iki Lietuvai nebus užtikrinta pilna laisvė ir nepriklausomybė ir iki galutinai nebus pašalintas gręsiantis Lietuvai pavojus iš svetimų valstybių pusės; nors ir šalies vidaus padėtis reikalauja visų gyvų pajiegų susispietimo, kad atstačius ir sutvarkius tai, kas ilgo karo buvo sugriauta ir išnaikinta, bet turėdamas omenyje, kad dabartinė Steigiamojo Seimo absoliutė daugauma — Krikščionių Demokratų blokas —neatsižvelgdamas nei į vidaus, nei į užsienio sunkų Lietuvos padėtį

(1) rupinasi žemės reformą paversti dvariškių reikalų aprupinimo reforma, nes nežiurint musų griežto perspėjimo sausio 10 d. š. m., besvarstant Žemės Reformos Įstatymo 8§, iš Seimo Tribunos dar kartą pareikšta, kad negalima, užuot sudaryti fondą bežemiams ir mažažemiams žeme aprupinti, pavesti žemę dvasiškiams ir visokioms jųjų organizacijoms sudarant tam "dvasinės vyriausybės bažnytinį fondą";

(2) rupinasi švietimo srityje pravesti tokius įstatymus, kurie pradžios mokyklą ir tos mokyklos mokytojus paveda vietos dvasiškių pilnai priklausomybei, o universiteto fakultus ir katedras taip tvarko, kad galutinai suvaržo ir mokslo ir sąžinės laisvę;

(3) rupinasi apdrausti grynai klesinius ir materialius dvasiškių reikalus įstraukdami į konstituciją vien tik kunigams algų mokėjimo reikalą; ir

(4) apskritai, neatsižiurėdami plačiųjų darbo žmonių reikalų, rupinasi vesti savo grynai partinę klerikalę politiką. — Soc. Liaud. — Demokratai ir Valst. Sąjungos Steig. Seimo frakcijų blokas dideliu susirupinimu pažymi visus tuos viršiau išvardytus faktus, kreipia į visa tai visos Lietuvos darbo žmonių ir plačiosios visuomenės akis ir, nebegalėdamas toliau nešti atsakomybės už Krikščionių Demokratų daugumos grynai partinę ir klerikalinę politiką, pareiškia. kad minėtų aplinkybių verčiamas jis atšaukia savo atstovą Dr. K. Grinių iš valdžios, sudėdamas už ateities įvykius visą atsakomybę Krikščionių Demokratų blokui.

KAUNAS, Sausio 12 d., 1922 m.

Prabengtis
Lietuvių Tautos Senovėje.
DR. J. ŠLIUPAS.

(Tąsa.)

Taip-gi buna eldijos iš Miliniškio (Mirsko), Telioutzan (Liubečiaus?), Černigogos, ir Busegardo (Vyšegrado).

"Visos jos yra leidžiamos žemyn — Dniepru ir susirenka prie Kyjevos gardo, vadinamo taip-gi Sambatas (rasi Žem-butis?). Sklabai, jų duolininkai, taip vadinami Kribietainai (Krivičiai) ir Lezanienai (Lenkai) ir kiti Slovėnai sukerta žiemą eldijas savo giriose ir, pridavę joms tinkamą pavidalą, suvaro jas į artimas balas, kada sniegai sutirps. Toliaus jie varo upėn Dniepran, kuriuo jos eina į Kyjevą, kur jas ištraukia ir parduoda Rusams. Prisipirkę nuo Slovėnų eldijų, o senasias suvartoję ant visokių padarynių (irklų, suolų), birželio mėnesyje, Rusai keliauja žemyn Dnieprų į Bitetzebies (Vitičevo) gardą, kur moka jiems duonį. Ten jie laukia ar tris dienas, kol visos eldijos ateis, ir tada keliauja toliaus Dnieprų ir ateina prie pirmosios rievos, vadinamos Essoupie 1), kas rusiškai (rossiti) ir slovėniškai (sklabinisti) ženklina "nemiegoti", nes šitoji rieva yra angšta, kaip tzykanisterion (trobėsis Konstantinopolyje). Viduje it salos stukso skardžios, augštos uolos. Jas skalauja ir vanduo verda aplinkui su dideliu užmu, įvarančiu išgąstį.

"Šitos priežasties dėlei Rusai nedrįsta čion irties, bet išlipę netoli ant kranto, išsodinę vyrus, o palikini daiktus eldijose, pusnuogiai lydi jas brisdami, kad nesukulti katros ant uolos, kuomet vieni pirmgalį, kiti pasturgalį stumia kartimis ir su didžiausia dabone ir rupesčiu perėję šitą kliutį, per upės užuolanką ir krantą, paveikę šitą rievą, įsodinę atgal tuos, kurie buvo pirma išlipę, toliaus sau keliauja ir ateina prie kitos rievos, vadinamos rusiškai Oulborsi 2) ir slovėniškai Ostrobuniprah, kas ženklina "rievos sala." Ji panėsį į pirmąją ir sunki perėjimui. Vėl išsodinę žmones, veda eldiją per rievas kaip ir pirma. Tokiu pat budu pereinama ir trečia rieva, vadinama Gelandri 3) kas ženklina slovėniškai "rievos atbalsis."

Toliaus yra didelė ketvirta rieva, vadinama rusiškai Aeiphar 1), o slovėniškai Neasiet', nėsa rievos aižose pelikonai lizdus pina.

"Prie šios rievos jie tiesiai atvaro savo eldijas ir vyrai, sargybon paskirti, išeina su visais ir kopia į krantą. Jie stovi ant sargybos nuo Patzinakitų (Pečeniegų), kiti-gi išėmę iš eldijų daiktus, veda vergus, retežiais surištus, per sausą žemę apie 6,000 žingsnių, aplenkdami rievą; toliaus, vieni traukdami, kiti nešdami eldijas ant pečių, pereina tą tarpą ir metę jas į upę ir sudėję į jas savo daiktus, įsėda ir keliauja toliaus.

"Atvykę ties penkta rieva, rusiškai vadinama Barouphoras 2), o slovėniškai Boulnieprah dėlto, kad padaro plačią sietuvą, vesdami vėl eldijas į upės užuolanką, kaip prie pirmos ir antros vietos, ateina ties šešta rusiškai vadinama Leanti 3), o sloveniškai Beroutzi, Berontzi, kas yra vandens verpetas, ir pereina ir šitą tokiu pat budu.

"Nuo šitos rievos jie iriasi iki septintai rievai, vadinamai rusiškai Strouboun 4), o slovėniškai Napredzi, kas ženklina "maža rieva," ir atvykę į taip vadinamą Krarijo pereigą, kur iš Rusijos eina Chersoniečiai, o į Chersoną Pečeniegai. Tos pereigos platumas toks, kaip Hippodromo, o augštumas toks, kaip draugai gali viens kitą pažinti, ar kaip iššauta vilyčia pasiekti. Šiton vieton mėgsta Pečeniegai ateiti ir muštis su Rusais.

"Aplenkę šią vietą, jie pasiekia salą, vadinamą šventas Gregoras. Ant šios salos jie kurena aukas prie stovinčio ąžuolo. Degina gyvus paukščius. Vieni smeigia į žemę aplinkui jiešmus, kiti-gi suneša pyragus ir mėsą ir kitką, ką tur. Toks jų paprotys. Jie meta kaslink paukščių burtus, ar mušti juos, ar valgyti, ar gyvais paleisti.

"Nuo šitos salos Rusai Pečeniegų nebijojo, kol nepasieks upės Selinos.

"Iškeliavę iš čion, jie plaukia per keturias dienas, kol ateina iki limanui (liemeniui) — upės ištakai, — kur randasi šv. Aitherijo sala.

"Pristoję prie salos, ilsisi čia dvi ar tris dienas ir pagamina savo eldijoms viską, kas reikalinga: buores, stiebus, vairus, kuriuos veža su savim. Upės ištakoj, kaip jau pasakėme, yra limanas ir jis tęsiasi lig marių ir prie marių riogso šv. Aitherijo sala. Iš čion ištraukę, ateina Dniestran, kur, jeigu ateina atvangiai, mėgsta vėl ilsėties.

"Tinkamame laike išėję ateina upėn vadinamon Balta (Aspros) ir pasilsėję čionai lygiu budu, vėl plaukia į Seliną, Danupio (Danoubion) taip esti vadinama pertaka. Rusams per upę Seliną plaukiant, Pečeniegai bėga paupiu. Jeigu marios, kas dažnai atsitinka, išmeta eldiją ant kranto, visi išeina, drauge nuo Pečeniegų atsigintų. Nuo upės Selino jau nieko nebijo ir pasiekę Bulgariją, įeina Danupio ištakon. Nuo Danupio jie eina Konopon, o iš Konopos Konstancijon, prie upės Varno (Barnas). Nuo Varno plaukia lyg upei Ditzinai, kas viskas priguli prie Bulgarų žemės. Iš upės Ditzinos jie eina lig upei Mesembrijai (Thrakijoje) ir tokiu budu baigiasi jų sunkus, pilnas baisybių, vargingas ir pavojingas plaukimas.

"Žiauriam žiemos laike Rusai gyvena taip: Kada užeis lapkričio mėnesis, tuojau jų viršininkai išeina su visais Rusais iš Kyjevos ir nueina į miškuotą šalį, vadinamą Gyrės; tai yra Slovėnų žemės Berbijanon (Verbijanų), Drougoubiton (Drėgoviečių), Kribitzon (Krivičių), Serbų ir kitų Slavų, kurie yra Rusų donininkai. Perleidę ten visą žiemą, kada balandžio mėnesyje iedai Dniepro (Danapio) upės sutirps, grįžta Kyjevon. Tenai jie priima eldijas, kaip pirma buvo sakyta, prisirengia ir keliauja į "Romėnų valstiją" (Romaniją, Graikiją).

7. LATVIAI.

Akmens dar laikmetyje stumėsi tulos Lietuvių gentės į šiaurės rytus; vienas baras, rasi pro Kuršėnus ir Papilę, kreipėsi į Kuršą ir apsigyveno palei Ventą—tai VENTINIAI, kitas prie Mušos ir Lielupės prietakų žemumoj—tai ŽEMGALIAI, 3-as gi per Neretį eidamas pasiekė Dauguvą, artimais Sėrpylės; aplink Krėslaukį jų tuntai kėlėsi per Dauguvą ir paplito po Inflantus—tai LETGALIAI. Iš čia pasiduodami į vakarus Latvių sentėviai pakliuvo prie Gaujos up. į šalį, kurią apšaukė VIDŽEMIU. Tarp Gaujos ir Salazos gyveno Lyvų tauta, kuri mito žvejyba ir jureivyste. Lyvai giminiavosi su Įgauniais.

Vidžemio LATVIAI buvo žemdirbiais, ir turėjo tarp namminių gyvulių — žirgus, galvijus, ožkas, šunis ir tulus paukščius; rasi jau turėjo geležinius noragus prie žambrio. Statėsi namus dėl gyvenimo iš medžio. Karės įrankiais, tarp kitko, buvo buožė ar rungas, gal-but lingė ar svilksnė ir kilpinis, turėjo medinį skydą apvilktą su oda.

Latviai, Sėliai ir Žemgaliai be didelio pasipriešinimo pasiduoda Rusų persvarui. Dauguva tarnavo susisiekimui, ir Rusus vyliojo ant pirklybos. Jau šv. Vladimiras ėmęs mezliavas nuo jų. Apsergėjimui savų pirklių, plaukiančių Dauguvos upe, Polocko Rusai įsteigė Koknėzės ir Gersikės pylis. Apgalėjęs Įgaunius, tai pačiai lietai Jaroslavas 1030 m. įsteigė Jurjevą (Tartų, Tėrbatą) palei Mėtros upę. Visose Rusų naujokynėse tapo taip-gi krikščionių bažnyčios įsteigtos. Bet Rusų kniaziai savo tarpe besivaidydami, neturėjo ten stingrios valdžios nė drutos sargybos. Vidžemėje, į Talavos apgabalį, Plėškavos kniaziai siųsdavo savo teistojus sprendimui taikos ir rinkimui dovanų ir mezliavų; tuli Latviai apsikrikštijo, pirm negu Vokiečiai atsibastė.

Ir Danai mėgino Pabaltijoje įsteigti naujokynes ir krikštyti pagonus. Kanutas Didis (1016—1036) buvęs užkariavęs Įgauniją, o prie Koikos salavos Kurse tulas Danų pirklys 1050 m. įsteigęs krikščionių bažnyčią, kuri neilgam pateko dėlei Kuršių fanatiškumo. Popiežiams skelbiant kryžkeliones prieš muzulmonus, Danai smelkėsi į Baltijos pamarius, kur gyventojai ėmė atsižymėti kaipo drąsųs jureiviai; patys sau statė laivus ir pirklybai ir laupymui.

Pirklyba labiausiai užsiiminėjo Žemgaliai, aplankydami Baltijos pajurius ir Dauguvą, ir mainydami savus produktus: linus, kanapes, vašką, taukus ir žvėrių odas, ant svetimų kraštų produktų. Savose kelionėse jie pasiekdavo Švediją, ir ypač Visbės mieste, ant Gotlandijos salos, jie buvo pažįstami svečiai. Todel brangieji metolai tarp tenbuvių buvo pasiplatinę ir taisiais, kartais, jie mokėdavo mezliavas bei duonį.

Šale pirklybos Baltijos gyventojai mėgo ant jurių laupyti. Jurių laupytojų laivai tur-but buvo lengvesni ir galėdavo plaukytiesi po seklius vendenius. Tokiu darbu užsiiminėjo Kuršiai, Įgauniai ir ypačiai Samsalėnai. Užpuldami ant pirklybos laivų, tuosius jie prisitraukdavo geležiniais vašiais, ir aploupę ar plaukdavo sau į jures, ar sudegindavo pirklių laivą. Pabaigoje 12-to metašimčio Kuršiai ir Įgauniai ant Oelando salos artimais Švedijos buvo įsirengę sudrutintą stotį, iš kur jie gresė visos Švedijos pakraščiams, bet irpirkliams keliaujantiems į Visbę ar Sigtuną, Birką ir tolimą Novgorodą. Už tai Danų karalius Valdemaras I pasiuntė 1170 m. savo laivyną, po vada savo sunaus Kristupo, išnaikinti laupytojų buveinę. Kilo karčios imtynės; galiaus Danai pergalėjo, ir — anot chronistų — visi laupytojai galą gavo. Tečiaus jau 1188 m. naujas Kuršių bei Įgaunių laupytojų laivynas įplaukė į Maelar'o ežerą, laupė po apielinkę ir išpustyjo pirklybos miestą Sigtuną. Ir dabar karalius Kanutas IV baisiai sumogė laupytojus, taip jog jie nedrįso rodytiesi Švedijos pakraščiuose per ilgoką laiką; bet jau 1202 m. Samsalėnai įsilaužė į dienovidį Švedijos. Tad Valdemaras II norėdamas juos suvaldyti, nukako į Samsalę ir įsteigė ten drutą pylį, 1206 m. Tečiaus Danai turėjo pylį vėl atstoti, tur-but negalėdami atsilaikyti nuo puolimo tenbuvių.

Apie vienybę valdžios Latvių nuovadose nedaug gali buti šnekos. Nebuvo valdymiero, kurs butų visas gentes suįungęs į vieną tautą. Kartais Mesuotninkai su Tėrvetiškiais Žemgaliuose su ginklais stoja vieni prieš kitus. Buta daug pylių ir ten valdo tulas valdymieras savo nuovadninkus ir veda į karę. Karei gręsiant, sušaukdavo senųjų (tijunų) sueimę. Kaip prasidedant, taip pasibaigiant karei, atliekami buvo tuli religiški įmoniai. Valdymierai, lobius įsigyję, po valei įgyjo persvarą ant kuningų, nėsa šventvietės — elkų kalnai — reikalavo apgynimo.

(Bus daugiau.)

---

1) Gal Ošupė, ar Ež-upė—rievomis pasišiaušusi lyg ežys dygliais.
2) Uol-vertis. Slg. olma cerkov — akmeninė, uolinė cerkvė; olmin dvor — akmeninis kiemas.
3) Skambanti, ošianti. Slg. dainelę:

Vaikščiojo panelė po žalius gojelius,
Gražiai gelendravo rinkdama kvietkelius...
Pasakyk, panele, ko taip gelendroji,
Ko aiškiais žodeliais negiesti po gojų?

---

1) Neasyt' — neprisotinamas gyvulys. Bet kas butų Aeiphar? galunė phar— var ; pav. per-varas, api-varas. Gal — Eitvaras?
2) Varu-varas, varu, su prievarta varantis, ar rieva nešanti varus, sunkenybes. — Vulniprah, Vulnieg —bene paeina nuo uolyno, uolos rieva?
3) Leanti ir Veronci — liejanti ir verdanti rieva. Leika, voronka — verpetai upėje, kur pilna duobių ant dugno.
4) Struvun — srovunas, sriauni rieva. Naprezi — priešakyje, priešakinė rieva nuo upės apačios.

CARMEN
PROSPER MERIMEE.

(Tąsa).

—Mano berneli, aš negaliu tave pakviesti pietų. Bet ryto, kaip tik bubinai pašauks ant parodos, ateik čia su savo apelsinais. Rasi geriau išpuoštą ruimą, nė kaip tą prie Candilejo gatvės, ir pamatysi, kad aš visada tavo Carmencita. Ir tada mes galėsime apkalbėti "Eigipto reikalus."

Aš nieko neatsakiau, ir jau aš buvau gatvėje, kad anglas šuktelėjo man: "Atnešk daugiau **Maquilų** ryto!" Tada aš dá sykį išgirdau Carmen'os juoką.

Aš nuėjau šalin nežinodamas kur ar ką aš darau. Maža kiek migau, ir rytas rado mane taip įpykusį ant tos išdavikės, kad aš nutariau išeiti iš Gibraltaro visai su ja nesimatęs. Bet pirmu kartu bubinams subarškėjus visas stiprumas apleiedo mane. Pasįėmiau šiaudinius gurbus su apelsinais ir skubinausi pas Carmene'ą. Joje buvo sukilęs pavydumas, ir aš mačiau, kaip jos didelės akys daboja mane. Išsibaltinęs tarnas įleido mane. Carmen'a išsiuntė jį su kokiu reikalu, ir kaip tik mudu pasilikova duvienu, ji pasileido krakadeliaus juokais ir pasikabino man ant kaklo. Aš niekad nemačiau jos taip gražios. Pasirėdžius tarsi nuotaka, išsikvėpalavus, tarp brangių rykų ir šilkinių užlaidų. Ak! ir aš lyg vagis, koks aš ir buvau!

—**Minchorro** — sako Carmene'a:— aš turiu didį patraukimą sudaužyti viską čia, padegti namą ir iškeliauti į Sierrą!

Paskui jos besiglamonėjimai ir jos juokas! Ji šoko ir draskė savo šlebę. Niekad bezdžionė neišdarė daugiau pasičvierinimų, ar rodė daugiau grimasų ir išdarinėjo daugiau šposų. Kada ji apsimalšino, ji tarė:

—Klausyk; čia Eigipto klausimas. Aš noriu, kad jis lydėtų mane į Rondą, kur aš turiu seserį — minyšką. (Daugiau juoko.) Mes pravažiuosime pro vietą, kurią aš jums nurodysiu. Jus galite užpulti jį ir apiplėšti. Geriausia butų užmušus jis; bet— ji dadurė su velnišku nusišypsojimu, kurį ji kartais parodydavo ir kurio niekas nenorėtų atkartoti:— Ar tu žinai, ką tu turi padaryti? Tegu vienakis pirma pasirodo. Pats laikykis biskį užpakalyje. Šis žioplys yra drąsus ir išsilavinęs; jis turi gerus pištalietus. Ar supranti?

Ji pertraukė savo kalbą tokiu nusikvatojimu, nuo kurio mane šiurpuliai papurtė.

—Ne—atsakiau:— aš nekenčiu Garcijos, bet jis yra mano draugas. Kurią dieną gal aš paliuosuosiu tave nuo jo, bet mes padarysime atskaitas mano krašto pobudžiu. Aš esu Eigiptietis tik netyčiomis, ir kai-kuriais žvilgsniais aš visados pasiliksiu tyras **Navarro**, kaip priežodis sako **(Navarro fino)**.

Ji atsakė:— Tu esi kvailys, žioplys, tikras **payllo**, Tu esi kaip tas nykštukas, kurs manė, kad yra didelis delto, kad jis galėjo toli nuspiauti. Tu nemyli manęs, eik sau!

Kad ji sakė "eik sau" aš negalėjau eiti. Aš prisižadėjau grįžti pas savo draugus ir su jais pasislėpęs laukti anglo. Nuo savęs ji prižadėjo neva sirgti, kol ateis laikas iškeliauti iš Gibraltaro į Rondą. Aš pasilikau porai dienų ilgiau Gibraltare. Ji turėjo drąsos ateiti persirengus atlankyti mane mano viešnamyje. Aš iškeliavau iš miesto, nes ir aš turėjau savo planus. Aš sugrįžau į mus susirinkimo vietą, žinodamas vietą ir valandą, kada anglas ir Carmen'a pravažiuos. Radau Dancaire'ą ir Gacią belaukiančių manęs. Mes praleidome naktį girioje prie čyčkų ugnelės, kurios puikiai degė. Aš pasisiuliau Garciai lošti kortomis. Jis sutiko. Per antrą lošimą aš pasakiau, kad jis suka. Jis juokėsi. Aš mečiau kaziras jam į veidą. Jis griebėsi savo šautuvo, bet aš užmyniau jį koja ir tariau:

—Girdėjau, kad tu gali mosykuoti peiliu su alei vienu Malagoje. Ar pamėgįsi su manim?

Dancaire pradėjo skirti mudu. Aš kelis kartus smogiau kumščia Garčiai. Piktumas pridavė jam drąsos. Jis išsitraukė peilį, aš savąjį. Liepėva Dancaire'ui stovėti nuošaliai, pridaboti, kad viskas eitų teisingai. Jis pamatė, kad veltu sulaikinėti mudu, ir nesikišo. Garcia jau buvo pritupęs kaip katė, besirengianti šokti ant pelės. Jis laikė savo skrybėlę kairėjėje rankoje, kaipo apsisaugojimą, jo peilis buvo atkištas dešinėje. Tai buvo Andaluzijos budas. Aš stovėjau, kaip Navarros, stačiai prieš jį, kairėji ranka pakelta, kairėji koja pirmyn, peilis žemai prie šlaunies. Aš jaučiausi stipresnis už milžiną. Jis sviedėsi ant manęs, kaip žaibas, aš pasisukau ant savo kairėsės kojos, ir jis nieko nerado priešais save, bet aš pataikiau jam į gerklę, ir peilis buvo nulindęs taip giliai, kad mano ranka nuėjo jam į pasmakrį. Aš patraukiau geležtę taip stipriai, kad ji nulužo. Buvo poviskam! Geležtė buvo išmesta kraujo sriovėje tokioj didelėj, kaip mano ranka. Jis krito kniupščias kaip stuobris.

—Ką tu padarei? — sako Dancaire.

—Klausyk — aš sakau:— Mudu nebuvova sugyvenusiu drauge. Aš myliu Carmen'ą ir aš noriu buti tik vienas. Ir Garcia buvo niekšas, aš atsimenu, kaip jis pasielgė su vargšu Remendado. Mudu likova dabar tik du, bet mudu geri vaikinai. Klausyk: ar tu norėsi turėti mane už draugą — dėl gyvybės ar mirties?

Dancaire ištiesė man savo ranką. Jis buvo penkiasdešimties metų amžio.

—Tegu velnias grėbia tuos meilės reikalus!—jis šušuko:— Jei tu butum paprašęs jo Carmen'os, jis tau butų pardavęs ją už vieną piastrą. Mudu dabar tik du — ką veiksiva ryto?

—Duok man vesti visą tą reikalą — aš atsakiau:— Dabar aš nepaisau viso svieto.

Mudu p[illegible] Garcią ir apsistojome už poros šimtų žingsnių toliau. Sekančią dieną Carman'a su jos anglu vyko pro šalį su dviemis mulvedžiais ir su tarnu. Aš sakau Dancaire'ui:

—Aš apsidirbsiu su anglu. Tu gali nugązdinti kitus. Jie neapsiginklavę.

Anglas buvo narsus vyras. Jei Carmen'a nebutų patraukus jo rankos, jis butų pašovęs mane. Trumpai kalbant, aš tą dieną atgavau Carmen'ą, ir mano pirmieji jai žodžiai buvo pranešimas, kad ji yra našlė. Kada ji dažinojo, kaip viskas įvyko, ji tarė:

—Tu visada busi **lillipendi**. Garciai reikėjo tave užmušti. Tavo Navarre budas yra niekis, ir jis yra pergalėjęs vyrus už tave geresnius. Jo laikas atėjo, be abejonės. Ateis ir tavo!

—Ir tavo! — aš atsakiau:— jei tu busi man neištikima romi!

—Labai gerai! — ji sako:— Aš daugel kartų esu mačius kavos tirštimuose, kad mudviejų likimai eina drauge. Bet kas sėja, tai ir piauna.

(Seka ant 7 pusl.)

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

"THE LEAGUE"
Published Eevery Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.
K. J. PAULAUSKAS
Business Manager.
327 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:

Metams kainuoja	(Amerikoje)	$2.50
" "	Kanadoje	$2.75
" "	(Užsieniuose) ..	$3.00

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Apžvalga.

NEGRAI LIETUVAI.

Šių metų sausio 2-5 dienas buvo "Lietuvos Katalikų II-sai Kongresas." Sausio 5 d. V-me Posėdyje, svarstant A. Smetonos referatą — "Valstybinio ir visuomeninio gyvenimo etiniai pamatai," — kalba visa eilė vadinamųjų katalikų vadų. Kun. kan. Tumas taip aiškiai ir atvirai išsitaria prieš darbininkus (pav. sako, kad kumetis šiandien 100 kartų nupuolė), kad jam užprieštarauja kun. Kuncevičia, pareikšdamas, kad šiandie Lietuvos proletarai nėra 100 kartų nupuolę, kad darbininkų gyvenimas skurdus ir kad daug dvarų Lietuvoje yra įgyta neteisėtu budu. Už darbininkus užtaria ir P. Radzevičius, pareikšdamas, kad tik dėl kitų kalbėtojų užtarimo jis nebijos atvažiuoti į kitą Katalikų kongresą.

Kalba ir kun. M. Krupavičius, ir prof. Voldemaras ir adv. Noreika, ir Vaišvilas ir referentas A. Smetona ir kun. dr. Česnys. Ir tarp šių katalikų vadų nėra sutikimo, nes išsivadina viens vieną melagiu, sukelia triukšmą, taip kad reikia posėdis dešimčiai minutų pertraukti.

Ne tie jų nesutikimai mums svarbūs —svarbu tas, kad jie, tie pasivadinusieji katalikų vadai pasirodė darbininkų priešai. Matyt, kad jie visi nenorėtų, kad Lietuvoje butų įvesta aštuonių darbo valandų diena. Vieni jų stačiai jai priešingi, kiti gi užtaria ją, bet taip nenuoširdžiai, matyt, kad ne iš meilės darbininkams, tik iš baimės jų. Nebereikalo Radzevičiui darosi koktu, ir jam baugu važiuoti į sekančią Kataliku Konferenciją.

Gal buti, kad iš visų kalbėjusių nuoširdžiausiai išsireiškė kun. Žilevičius, nes jis, be gudriu citatų ir (anot prof. Voldemaro) be sofizmu, aiškiai pasako, kaip yra jo širdies gelmėje ir kam dvasioje, be abejo, pritaria šios Konferencijos didžiuma — kad nuosavybė yra nepaliečiama. Jis, turbut, nepatikėjo Krupavičiaus išvadžiojimams, kad "nuosavybės klausimas nėra dogma," ir kad nuosavybė yra dvejopa: ''vartojamoji ir produkuojamoji." Jam visokia nuosavybė yra vienoda — šventa ir nepaliečiama.

Kalbėdamas apie Lietuvos darbininkus, kun. Žilevičius išsireiškė apie juos, kaipo apie ištvirkusius ir neproduktingus. Ir, kad pataisyti darbo žmones Lietuvoje, jis pasiulo savotišką vaistą — **pargabenti kinus ar negrus!**

Ir niekas kun. Žilevičiaus pasiulymu nepasipiktino, niekas nesukėlė triukšmo. Kada kun. M. Krupavičius pasakė, kad pažangiečiams rupi dvarų likimas ir kad jie dvarininkams bernauja, tata salėje kilo triukšmas, reikėjo daryti pertrauką. Bet kada kun. Žilevičius dergia Lietuvos darbo žmones ir siulo į Lietuvos darbininkų vietą pargabenti kinus ar negrus, tai šis klerikalų susivažiavimas ramiai klauso.

KLERIKALŲ KONGRESAS.

Kad šis Kongresas buvo klerikalų, o ne katalikų, rodos nėra nė reikalo aiškinti. Jokia katalikybės dogma nebuvo pakelta, ir čia susirinkusieji žmonės neturėjo jokios teisės išrišinėti tikybos klausimus. Čia buvo svarstomi ne tikybiniai, tik svietiški reikalai, dėlto ir šis "Kongresas" buvo ne katalikų, tik klerikalų. Ir štai tie augščiausieji L i e t u v o s klerikališkieji šulai, kurie paliko dvarus dvarponiams ir kunigams, be jokio protesto išklauso darbininkų šmeižimus ir pasiulymą gabenti į Lietuvą kinus ir murinus!

Broli darbininke! ar dar tu nepraregėsi, koki tavo draugai yra tie klerikalai, kurie visur dangstosi katalikybės vardu, kol tą vardą visai nesuterš. Atėmė nuo bežemių žemes, siulo kartuves, dabar da turi sumanymą siųsti į Lietuvą kinus ir negrus — ir viską tą atlieka su tų pačių skriaudžiamųjų darbininkų pagelba. Liudnas reginys!

"KATALIKIŠKAS UNIVERSITETAS."

Klerikalai rinko, kaikur ir dabar da renka, aukas įsteigimui "Katalikiškojo Universiteto." To universiteto nebus, nes Lietuvoje yra jau įsteigtas valstybinis universitetas. Kyla klausimas, ką turi daryti tie, kurie yra aukoję tam nebuvėliui "katalikiškam universitetui"? Klerikalai visados galėjo numanyti, kad tokio "katalikiško" universiteto nebus, dabar gi tikrai jau žino, kad nebus, vienok aukas rinko ir da renka. Reiškia, vilioja pinigus "su viliuginga priedanga" (under the false pretence) — o tokis aktas čia, Suv. Valstijose, skaitosi kriminaliu. Taigi patartume tiems, kurie buvote prigauti ir sukišote pinigus nebuvėliui universitetui, kad pareikalautumėte savo pinigų atgal. Juk dabar, kada matote viliugystę, nenorėsite, kad jųsų pinigai eitų kartuvių statymui arba nigerių gabenimui į Lietuvą. Pareikalaukite savo pinigų ir perkelkit juos ten kur, jie bus naudojami atstatymui ir paliuosavimui Lietuvos, o ne jos pavergimui.

KORESPONDENTAMS.

Gerbiami mus korespondentai patėmys, kad jų korespondencijos, šiame numeryje tilpusios, yra dručiai sutrumpintos. Kitų rašinėliai netilpo; galimas daiktas, kad pasens ir visai netilps. Malonėkite Redakcijai atleisti, nes kitaip nebuvo galima padaryti. Korespondencijų priėjo tokia galybė, kad jų visų ir trumpinant nebuvo galima sutalpinti. Daugelis korespondencijų turi po 10, net ir daugiau, puslapių. Prašytume trumpiau rašyti, tad ir jums mežiau bus darbo ir Redakcijai bus lengvesnis sutvarkymas.

NEPAPRASTA ATVIRUTĖ.

"Sandaros" redaktorius gavo iš Maskolijos apsaugotą atvirutę nuo amerikiečiams gerai žinomo p. A. M. Martaus, rašytą sausio 29 d. su Maskvos pašto žyme. Akyviausias dalykas tas, kad ant atvirutės užlipinta net 7 pašto ženkleliai po 1000 rublių kiekvienas, t. y. tos atvirutės išsiuntimas atsiėjo net 7,000 rublių! Akyvos ir to laiškelio žinutės. Klausykite:

"4 vagonus produktų atvežė į Maskvą nuo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus. Čia žmonės numirėlius valgo. Svaras juodos duonos 25 tukstančiai, o baltos 75,000 rublių. Sieksnis malkų 12 milionų, viena silkė 90,000 r. Darbininkas uždirba nuo 3 iki 5 milionų r. į mėnesį. Duok labų dienų p. Petrauskui ir visiems geriems pažįstamiems mano. Su godone, A. M. Martus. I-29-1922."

Taigi Lietuva, kuri, sakė, negalės viena išsilaikyti, siunčia dovanų maisto tam milžinui (Rusijai), kuris net negyvėlius valgo...

Akėčkuoliai.

‡‡ Brooklyno "Laisvė" ir Chicagos "Draugas" sumezgė uodegas neatmezgamu mazgu. Jeigu ką "Draugas" parašo apie "Naujienas" tai "Laisvė" tuoj perspausdina, dar pridėdama: "lauksime nuo "Draugo" daugiau žinių"!...

‡‡ Kas pasidarė su šv. Kazimiero paliokų karalaičio švente? Praeitais metais lietuviai klerikalai koiškilmingiausia šventė Kovo 4 dieną, net pavadino "tautos šventę," o šįmet tai nei paminėti nenori. Gal but dėl to, kad lenkai pavogė Kazimiero kaulus, o lietuviams likęs tik maišas, kur buvo kaulai sudėti? Man rodos nereikėtų nusiminti dėl kaulų, bile tik maišas liko, ir galima paskirt kaipo "maišo šventę."

‡‡ Lietuvių priežodis sako: "geriau vėliau, negu niekad." Paimkime kad ir Dr. Matulaitį: koks jis buvo paklydęs tikėjime! Didesnis bedievis buvo už "Iksą." O dabar per "dvasios šventos" malonę atgrįžo ant "tiesio" kelio ir pradėjo veikt dėl "tautos ir bažnyčios" ir šv. Kazimiero, lenkų karalaičio dienoje, Worcesteryje po bažnyčia rietė spyčių su kun. Jakaičiu apie šv. Kazimiero nuopelnus!...

‡‡ Ypatingas tas Scrantono miestas — gatvės įgriuvę į mainas, stubos paremtos ant tiltų, bet, žiurėk, kas ten veikiama: Nezelėžną bažnyčią pastatė, tėvas Kapucinas Marija pastatė seserų kliošturių, o dabar ir panelė Vienybė iš Brooklyno nuvažiavo įstoti į Marijos kliošturių. Man rodos, panelei Vienybei bereikalinga kelionė, nes, kaip girdėjau, ten senmergių nepriima, o to panelė, kaip aš pažįstu, tai jau 36 metelius baigia.

‡‡ Kas gali pasakyti, kad krikščionių demokratų valdžia ne demokratiška! Kad ir šįmet švęsdama ketverių metų nepriklausomybės šv. paliuosavo net 9 lenkus, kurie buvo didžiausi Lietuvos išdavikai ir buvo nuteisti po 10 metų į kalėjimą. Jie gavo liuosybę, nes jie yra katalikai, o Lietuvos politiškų piliečių prigrusti pilni kalėjimai, turi kalėt už labai menkus prasižengimus arba visai nekaltai įskųsti; jiems nėra amnestijų, nes jie yra krikščionims demokratams pavojingi!...

‡‡ Dar nauja unija susitvėrė Cambridgėje, tai yra šlapiųjų, kurie iš saldaus cukraus išspaudžia kartų skystį ir jau, rodos, turi apie kelis narius. Patartina brostvininkų unijai nepraleisti progos, kol "vajus eina narių."

‡‡ Tautininkai nulieję "Laisvės Varpą" pasiuntė į Lietuvą, ir manė viskas tuomi jau atlikta. Bet taip nebuvo, kaip jie manė: dar buvo svarbiausias dalykas pamiršta — tai nepašventintas ir krikšč. dem. atliko tą darbą.

‡‡ Klerikalai Lietuvoje rengia darbo žmonėms vergijos pančius. Tik pasiklausykite, ką sako kun. Žilevičius "Garse: "Kad pataisius darbininkų upą prie darbo, reikia partraukti kinus ir negrus iš Chicagos ir St. Louis, kur buk baltieji skerdžia ir į kanalus gruda." Mat Lietuvos kunigai stovi už nedalinamus dvarus ir patys pasiskyrė po 60 dešimtinių žemės, ir iškalno žino, kad jie tų žemių nedirbs, bet rengiasi iš anksto parsigabenti vergus, ir Lietuvos darbininkus pavergti!

‡‡ Kada T.M.D. išleido Jono Jonilo raštus, tai lietuvės progresistės baisiausiai pludo, kad ten eiliose buvo paminėtas "andarokas," o dabar jos pačios Brightone surengė "kelnių" balių, bet vyrai visai to neturėjo už jokį įžeidimą.

Faraonas.

Musų Dirvonuose

(Rašo F. Dargvainis.)

Dėl bažnytinės žemės.

St. Seime įvyko skilimas dėl žemės reformos klausimo. Klerikalai norėjo, kad žemės reformos įstatymas butų parėjęs su didžiausia klerikalų partijos šulų —kunigų — nauda. Prieš tokį jų nusistatymą ėjo social-demokratai, socialistai — liaudininkai ir Valstiečių Sąjunga.

Vėliau skaitome pranešimus, kad vis-gi klerikalai laimėjo. Kur jie nelaimės kunigams ir davatkoms gelbstint!

Kalbant apie žemes prie bažnyčių, socialdemokratai siulė pataisą, kad bažnyčioms žemės visai nereikia duoti. Socialistai Liaudininkai ir Valstiečių Sąjunga davė pataisą, kad toms bažnyčioms, kurios neturi žemės, duoti nedaugiau kai 3 hektarus (ha). Pereina klerikalų pasiulymas, kad tokioms bažnyčioms duoti nemažiau kai 8 hektarus. Tos žemės, kurios pirm 1914 m. priklausė bažnyčioms, joms ir paliekama.

Ką tas reiškia Lietuvos darbo žmonėms — nesunku suprasti. Įstatymų pareiškiama, kad parapija gali buti iš 2,000 žmonių. Jei Lietuvoje turime 4,000,000 gyventojų, tai galime turėti 2000 parapijų. Skaitant prie jų minimum žemės 8 hektarus, randame, kad joms bus suteikta 16,000 hektarų žemės. Tos žemės yra brangios, nes prie miestelių. Racionaliai vedamas ukis iš 8 hektarų gali išmaitinti šeimyną iš 5 žmonių. Kitaip sakant, tas minimum žemės, duodamos bažnyčioms, išmaitintų 20,000 bežemių, jei jie tą žemę gautų.

Tai matote, kur kunigai nuvedė žemės reformą.

Dabar — ar kunigui reikia žemės? Lietuvoje sakoma, kad **"kunigas ir ant kelmo badu nemirs."** Reiškia, jo nebus kenčiama bado ir neturint žemės. Juk kunigų gerovė ir remiasi gerų žmonių gailestingumu. Ar nepamename, kaip Lietuvos klebonas, turėdamas ne menką dvarelį prie bažnyčios, dar viso ko iš žmonių prisirenka: javų, dešrų, kumpių, vilnų, o atlaidams atėjus —vištų, ančių, žąsų, kiaušinių. Nevaliodami patys viską suvalgyti, siunčia budavo gaspadines į turgus tuos produktus parduoti. Ir keno naudai? Žinoma, kad ne parapijonų, bet savo. Ir paskui **—tą jų naudą vėjai gaudo:** kunigui mirus, dėl jo naudos susipeša jo giminės, arba, jei giminės nebeprieina, ta nauda tenka gaspadinei. Ir juokiasi tuokart visas parapijos svietas, — nors turėtų verkti dėl savo skriaudos.

Kunigui reikalinga butų turėti sklypas žemės tiktai tuokart, jei kunigas butų vedęs ir su šeimyna. Tada jam ir tas ukis gerinti rupėtų, ir jis pats geriau tarnautų žmonėms. O dabar? Ukis ir ukio gerinimas jam rupi tiek kiek pernai metų sniegas. Šiandien čia, ryt kitur. Iš vedusių kunigų ir naudos daugiau kraštui butų, žmonių daugiau priaugintų, inteligentiško jaunimo butų apsčiau. Mažiau tebutų gaišlumo. Patys kunigai geriau suprastų žmonių gyvenimą, šeimynos tėvų pareigas. Ir koks dabar gali buti iš kunigo dorybės ir pareigų mokytojas, jei jis pats tų pareigų nejaučia ir nesupranta, o apie jo dorybę ir-gi tankiausiai reikia paabejotį.

Klerikalų politika veda Lietuvą į prapultį ir į ekonominę vergiją.

Sutinka eiti į L. R. R

Am. Liet. Rymo Katalikų Federacijos Taryba turėjo savo pusmetinį susirinkimą Brooklyne 22 ir 23 dd. vasario, 1922 m. Dalyvavo septyni kunigai (Švagždys, Jakaitis, Pankus, Bakšys, Kemėšis, Česaitis ir Juškaitis), keturi svietiškiai (Šimutis, Mačiulis, Rupainis, Krušinskas), viena mergina (Barbora Vaškiutė) ir Bagdonas, Romanas ir Tumasonis.

Federacija priėmė Lietuvos Respublikos Rėmėjų statutą. Rezoliucijoje ji dar truputį paverkšleno dėl tėvynės labo, sakydama, kad—

"Amerikos lietuviai katalikai, susijungę į A. L. R. K. Federaciją, daro didžiausį pasišventimą, nusileidžiant toms srovėms, kurios juos **yra nuskriaudusios,** priima L. R. R. statuto pagrindus ir budami absoliutėje didžiumoje, Tėvynės labo dėlei sutinka įeiti į bendrą darbą lygiomis teisėmis su mažuma, butent su Sandara ir Lietuvių Socialistų Sąjunga."

Atstovais paskirta: kun. J. J. Jakaitis, J. B. Šaliunas ir L. Šimutis.

Va, taip rodos pilna krutine ir atsikvėptum dėl tokio prakilnaus Federacijos pasišventimo: **ji eina į bendrą darbą su tais žmonėmis, kurie ją nuskriaudė.** Tik kur logika? Jie yra **absoliutėje didžiumoje,** ir **absiliutė mažuma** yra juos **nuskriaudusi.** Kur, kaip, kada? Ir į ką gi toji **absoliutė didžiuma** yra panaši, jei ją nuskriaudė **mažuma?**

Ar teisybė?

Tas pats Federacijos Tarybos posėdis išnešė rezoliuciją prieš liberalus. "Prokuroro" tonu Federacija (rezoliucijas rašė, tur buti, Šimutis su Česaičiu, nors Čarneckio konferencijoje be Račkausko jie nemokėjo rašyti) primeta šitokias kalčias liberalams:

1) Atakuoja Lietuvos valdžią ir Lietuvos atstovybę Amerikoje.

2) Leidžia įvairias insinuacijas.

3) Išpučia nebutus daiktus.

4) Demoralizuoja lietuvių visuomenę Amerikoje ir ją prieš Lietuvą nustato.

Todel Federacija "smerkia tokį sandariečių ir liberalų priešais valstybinį nusistatymą," nes Federacija stato "Tėvynės reikalus augščiau partijų ir srovių," —ir toks **"liberalų statymas partijų augščiau Lietuvos reikalų kliudo Lietuvos Laisvės Paskolos pravedimui ir aukų rinkimui Lietuvos valstybei ir Vilniaus atvadavimui."**

Tikrai, jei liberalai norėtų atsakyti į tuos priekaištus taip, kaip paprastai į insinuacijas airių - amerikiečių atsakoma, tai jie šitaip pasakytų Federacijai: **"Lord stiffen you... Shut up ant go to h...!"** Bet mes taip negražiai nesakysime musų broliams — klerikalams, tik mandagiai jiems į tuos užmetimus atsakysime faktais. Štai jie, tik apičiupa imant:

1) Liberalai neatakuoja valdžios ir Lietuvos atstovybės Amerikoje, — tik faktais nušviečia šmugelninkus Lietuvoje ir atstovybės nekompetentiškumą. Štai jums faktai, kaip jie yra liberalų spaudos suglaudžiami (palyginant buvusiosios Vileišio atstovybės su Čarnečkio atstovybe):

"1. Vileišis apramino partijų intrigas, Čarneckis padidino jas.

"2. Vileišis išrupino teises notarams registruotis Valstijų Departamente, prie Čarneckio V. Dept. atsisako duoti notarams teisę "tarptautinio pobudžio dokumentų tvirtinimui."

"3. Vileišio pastangomis Valst. Departamentas Lietuvos Atstovybe pripažino "de facto" ir vadino ją "Lietuvos Legacija;" prie Čarneckio su pašaipa apie ją sako "taip vadinamoji Lietuvos Legacija," ir net oficialiai uždraudė jai tokia legacija vadintis.

"4. Prie Vileišio dokumentų tvirtinimo klausimas ne buvo ginčijamas nei atmetamas; gi prie Čarneckio "Valstijos Departmentas atsisako tvirtinti bile kokius Lietuvos valstybinio pobudžio dokumentus."

"5. Vileišis buvo plačiai ir giliai pastatęs Lietuvos pripažinimo klausimą Washingtone; prie Čarneckio gi šiuo klausimu "matomai nieko nedirbama, nes jei butų kas nors veikiama, tai Informacijų Biuras tuojaus praneštų, — jis praneša Amerikos lietuvių laikraščiams net tokius "didelius žygius" p. Čarneckio, kaip išvažiavimas iš Washingtono į Baltimone."

"6. Prie Vileišio buvo Washingtone nuolatos klabinama Lietuvos klausimas valdžioje ir pilna buvo rimtų straipsnių apie Lietuvą anglų spaudoje; bet prie Čarneckio "anglų spaudoje nesimato jokių žinių apie Lietuvą atstovybės pastangomis paskleistų, bet niekas nei nemėgina atitaisyti Lietuvą šmeižiančias žinias, kurių pilna anglų spauda."

2) Sandariečiai ir Liberalai neleidžia jokių insimacijų. Ponai Federalistai turėtų parodyti bent tiek nuoseklumo, kad užcitavus nors vieną insinuaciją. Jie to nepadaro, nes neturi ką cituot.

3) Sandariečiai ir liberalai nepučia **nebutų daiktų,** nes šitai tiesiog fiziškai negalimas dalykas. Jei daikto nėra, tai kaip galima jis pusti? O jei kas nors ir butų tiek kvailas, kad pustų į nesamą daiktą, tai toks jo elgėsys netik niekam nekenktų, bet ir jį patį nuvestų į "kreizių namą."

4) Sandariečiai ir liberalai netik nedemoralizuoja Amerikos lietuvių visuomenės, bet perspėja ją nuo klerikalų demoralizacijos, parodydami, kaip klerikalai valstybės reikalą pavertė savo partijos reikalu.

Pagalios prie Federacijos rezoliucijos užbaigos: jie sako sandariečiams ir liberalus pakliudžius (1) Lietuvos Laisvės Paskolos pravedimui ir (2) aukų rinkimui Lietuvos valstybei ir Vilniaus atvadavimui. Prie šitokio **"dictum acerbum"** mes duosime **"argumentum ad hominem:"**

1) Laisvės Paskola, po atšaukimo Misijos ir po paskyrimo Bielskio (nežiurint to, kad jis angliškoje savo korespondencijoje Vileišį vadina "former financial representative of Lithuania" ir save vadina "acting financial representative of Lithuania," lig butų atsiųstas Amerikon į Vileišio vietą) negalėjo pasisekti: **pati klerikalų visuomenė, budama absoliutėje didžiumoje, neperka Laisvės Paskolos bonų.** Priežastis tame, kad nei Bielskis, nei klerikalų lyderiai nemokėjo ir nenorėjo įkvėpti savo visuomenei **tikėjimo į Lietuvos Laisvę.** O kunas be tikėjimo yra lavonas. Jiems rupėjo,kad visuomenės pinigai, vietoj į Lietuvos Iždinę, nueitų į Tautos Fondą. Faktų tam užtenka. Gana jiems priminti Bagdoną, Bumšą, Garmų.

2) Dėl aukų Lietuvos valstybei ir Vilniaus atvadavimui, — klerikalai ir jų Federacija turi nepamiršti to fakto, kad tiems reikalams aukų prašydavo **tiktai** Vileišis Lietuvai ir jis jų jai gaudavo. Klerikalų spauda ir jų Federacija tuo reikalu netik nedirbo, bet ji tyčia juos užkampin užkišdavo, kad tik Tautos Fondas gautų visas aukas.

Pažiurėkite, broliai klerikalai, į savo "valstybinę" darbuotę. Patys gartinate, kad Tautos Fondo kulturos (kokios?) vajus jau davė Fondui $67,860.64 ("Garsas" Nr. 9), vienoj tik sąvaitėje jųs surinkote savo partijai $6,175.00. Valstybės reikalams gi per visą mėnesį surinkote tik $503.40.

Dėlko? Aišku — **jųs niekados nerinkote ir dabar nerenkate valstybės reikalams ir Vilniaus atvadavimui,** bet tik savo partijai, Lietuvos vargdieniams tamsybės retėžiais smaugti.

Jei jųs, broliai klerikalai, butumet tokie Lietuvos mylėtojai, kaip norite pasirodyti; jei jųs butumet mažiau jezuitai, o daugiau lietuviai, tai ir Bagdono, Bumšos, Garmaus traicę jųs butumet pirmiausiai panaudoję valstybės reikalams ir Vilniaus atvadavimui, o tik paskui butumet rengę jiems savo partijos vajus.

Dixi. Išvada: savo kalčių neverskite ant kitų. Verčiaus gerų pirmųjų krikščionių pavyzdžiu susiduokit sau į krutinę ir iš gilumos lietuviškos (ne jezuitiškos) širdies tarkite: **mea culpa.** Ir nars dabar pastatykite valstybės darbą virš savo partijos.

Jei to nepadarysite, tai mums bus labai nepakeliui eiti su jumis.

Politinio Iždo Reikalai.

POLITINIO IŽDO KOMITETAS

Pirmininkas:
DR. K. DRANGELIS,
4101 So. Francisco Ave.,
Chicago, Ill.

Sekretorius:
K. S. KARPAVIČIUS,
7907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio.

Iždininkas:
DR. A. ZIMONTAS,
3252 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

Kiti Komiteto nariai:
K. VILKAS,
656 W. 47 St.,
Chicago, Ill.
V. M. ČEKANAUSKAS,
Vernon Hotel,
Worcester, Mass.
S. GRINIENĖ,
3120 Richmond St.,
Philadelphia, Pa.
S. E. VITAITIS,
307 W. 30-th St.,
New York, N. Y.

REIKALINGI DARBININKAI

Norintieji prisidėti prie demokratinio ir laisvo Lietuvos kulturos ir politikos vystymosi atsišaukite prie:
Lietuvių Politinis Iždas
3252 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

KELIAVIMAS LIETUVON NESILIAUJA.

Buvo laikai, kuomet žmonės liaudavosi keliavę per jures, prisibijodami sunkios kelionės ir blogų orų. Bet dabar važiavimas Lietuvon per lietuvišką įstaigą BALTIC STATES BANK New Yorke nesiliauja ir žiemos laiku. Tasai Bankas taip gerai aprupina kelionę, keleivius siunčia tokiais puikiais laivais, turinčiais naujausius ir patogiausius įrengimus, kad dabartinė žiemos kelionė yra daug lengvesnė ir smagesnė, negu seniau kada budavo vidurvasary. Užteks tik paminėti tokius milžiniškus greitlaivius, kaip OLYMPIC, HOMERIC, LAPLAND, HANSA, ar gražiuosius švedijos laivus STOCKHOLM ir DROTTINGHOLM, kurie lygųs karališkiems rumams, kad įsitikinus, jog BALTIC STATES BANKAS įstengia patenkinti keleivius laivų parinkimu. Keleiviai, užsisakę paštu laivakortes BALTIC STATES BANKE, tampa paimti to Banko globon nuo pat atvažiavimo į New Yorko stotį iki pasieksiant Lietuvos rubežių.

BALTIC STATES BANKO patarimu daugiausia keleivių važiuoja Lietuvon per Karaliaučiaus portą PILIAVĄ (Pillau), nes tai yra parankiausis lietuviams kelias. Per čia važiuojant nėra reikalo vizuoti pasportus pas kokius nors konsulus, —užtenka Lietuvos Atstovybės parašo, — ir visiškai apsilenkiame "Lenkijos koridoriaus ir Latvijos. Iš Piliavos (Karaliaučiaus) pasiekiama Lietuvą gelžkeliu tik į 3 valandas laiko. Bilietas kaštuoja 39 markės. Pagerėjus santikiams su Latvija, dabar daugelis važiuoja Lietuvon ir per Liepojų.

Greta gero ir teisingo keleivių aprupinimo, BALTIC STATES BANKAS parduoda ir laivakortes pigiausiomis kainomis. Kadangi tos kainos nuolat mainosi, tad prieš išvažiuosiant reikia parašyti Bankui laišką, adresuojant BALTIC STATES BANK, 294 EIGHTH AVE., NEW YORK, N. Y., iš kur bus tuoj atsiųstos laivakorčių kainos, laivu surašas ir visi patarimai kelionei. BALTIC STATES BANKE galima gauti laivakortes į Hamburgą, Bremeną, Antwerpą, Rotterdamą, Gdanską, Piliavą (Karaliaučių), Cherbourgą, Liverpoolį, Southamptoną, Stockholmą, Gottenburgą, Kopenhagą, Odesą ir visus kitus portus.

Važiuojant Lietuvon Pasižiurėti, ar pasisvečiuoti BALTIC STATES BANKAS surašo reikalingus popierius ir suteikia informacijų link pargrįžimo į Ameriką. Dabar atvažiavimas į Ameriką yra apsunkintas, tad kaikurie keleiviai, išvažiavę be atodairos Lietuvon, nebuna leidžiami atgal grįžti, jei neturi atatinkamų dokumentų ir nežino imigracijos valdžios išleistų reguliacijų.

Atvažiavimu iš Lietuvos BALTIC STATES BANKAS taipgi uoliai rupinasi. Visi keleiviai, turintieji parsiųstas laivakortes iš BALTIC STATES BANKO, buna aprupinami nuo pat atvykimo Kaunan, jei kelias apmokėtas nuo Kauno, iki pat tos vietos, kur laivakortės siuntėjas gyvena. Su laivakorte keleiviai gauna prirengtus Affidavitus, sulyg kurių konsulis pavizuoja pasportus Kaune. Keleiviams nereikia kreiptis į kokius nors agentus, ar meklerius Lietuvoje, nes **Baltic States Banko** atstovai Kaune aprupina keleivius ir jų reikalus koteisingiausiai, neimdami ižmokesnio už patarnavimą. Todėl keleiviai su BALTIC STATES BANKO laivakortėmis neturi jokių bereikalingų iškaščių ir nesusitinka su jokiais nesmagumais išgavime vizų, suradime kelio į laivą ir tt.

Aiškius patarimus ir pamokinimus kaip parsigabenti keleivius iš Lietuvos BALTIC STATES BANKAS išsiunčia paštu ant kiekvieno pareikalavimo. Rašant Bankui, reikia visuomet adresuoti taip:

BALTIC STATES BANK
294 Eighth Ave.,
New York, N. Y.

LIETUVIŲ FILMŲ B-VĖS

Trečias programas Paveikslų iš Lietuvos, ir naujos illiustruotos dainos, bus rodoma:

Subatos vakare KOVO 11 D. Lietuvių Svetainėje, Dix ir 25th St., Detroit, Mich.

Nedėlioje po pietų ir vakare KOVO 12 d. Lietuvių Parapijos salėj Westminister ir Cardoni ave., Detroit, Mich.

Nepaprastas Pasiulymas
LYTIŠKAI NUSILPNĖJUSIEM VYRAMS.

Prisiųskit mums tik 50c.

Lytiškai nusilpnėję vyrai, kaipo nervuoti, išgyja ant visados. Išsigydysit vartodami NOVO. Todėl, ir galima pavadinti stebėtinu, kuris jau tukstančius išgydė lytiškai nusilpusius vyrus. Jei vargina nerviškas nusilpnėjimas, jei nustojęs vyriškumo, jei turite melankoliją, šaltas rankas ir kojas, galva skauda, skaudėjimą arba vidurių užkietėjimą, iš priežasties paeina baisus sapnai ir abelnai kas tik apsireiškia žmonėse. Kaip pasinaudojo kiti, tai pasveiksit ir jųs naudojant NOVO. Tą budą vartojant, trumpame laike tapsite tvirtu, sveiku, laimingu, jei tik laiku vartosit. Pavyzdžiui, kad pertikrinus jus tuomi, pasiųsime NOVO ir tikrai persitikrinsit, pasiųsime VELTUI tiek, kad pilnai užteks ant 15 dienų, jei tik prisiųsite pavardę antrašą ir 50c. pašto ženkleliais arba pinigais apmokėjimui persiuntimo lėšų. Meldžiu atkreipti atydą, kad tai ne yra per mažas pamėginimui pakelis, užteks ant 15 dienų. Šis pasiulymas yra ant aprubežiuoto laiko. Parašykit mums be vilkinimo, paminėdami laikraščio vardą, kuriame matėme šį paskelbimą, o mes išsiųsime minėtas gyduoles tuojaus. (13)

NOVO COMPANY
Box 33, Dept. 44, Brooklyn, N.Y.

FARMOS! FARMOSi

Norinti apsigyventi ant gerų žemių tarpe lietuvių, kur yra 483 lietuviai pasipirkę farmas. Šioj Lietuvių Ukininkų Kolonijoj. Aš turiu daugelį farmų ant pardavimo. Visokių didelių ir mažų. Geriausios žemės su puikiausiais budinkais, didžiausiais sodnais, gyvuliais, padarais ir užsėtais laukais. Parduodu farmas ant lengvų išmokėjimų.

Dėl plaatesnių žinių reikalauk farmų katalogo. (11)

JOHN A. ŽEMAITIS,
R. 1, Box 17, Fountain, Mich.

FARMOS! FARMOS!

Turiu daugybę farmų ant pardavimo. Tos farmos randasi **New Jersey valstijoj.** Visiems žinomos New Jersey farmos geros ir derlingos. Randasi prie upių ir šaltinių. Norėdami plačiau žinotiklauskite laišku, o norinti važiuot, aš užmoku R. R. tikietą sulyg 20 dolerių katras pirks farmą. (11)

MIKE CHURINSKAS,
Box 46, Sand Brook, N. J.

DRAUGAI SANDARIEČIAI! UŽRAŠYKITE "SANDARĄ" SAVO GIMINIEMS LIETUVOJ

PR. ŽIVATAS.

Parduodu laivakortes, geriausių laivų kompanijų. Perku ir parduodu namus ir farmas (Real Estate). Apdraudžiu nuo ugnies namus, automobilius ir tt.

OFISO ADRESAS:
1836 N. Main St.,
Scranton, Pa.

TIESIOG Į KLAIPIEDĄ

Iš New Yorko į Klaipėdą EKSKURSIJA laivu "AQUITANIA" KOVO 21 DIENĄ.
LAIVAKORTĖ $108 ir $5 karės taksų.

Kovo 21 dieną iškeliaus didelis burys lietuvių. Kurie norėtumet kartu keliauti su dideliu lietuvių buriu Kovo 21 d. tuojaus mums rašykite. Mes padarysime pašportus ir iš reikalausime vizas. Visi keleiviai bus musų sutikti ant visų New Yorko stočių. Parupintos nakvynės. Aprupinti su "income tax." Palydėti ant laivo ir suteiktos visos reikalingos žinios kelionėje. Rašyk šiandien, kad galėtumem užgarantuoti vietą. Pas:

AMBRAZIEJUS IR DANIELIUS AGENTURA
168 GRANG ST., BROOKLYN, N. Y.

KNYGYNŲ ŽINIAI

Šiuomi pranešame visiems knygynams kaip Amerikoj, taip ir Lietuvoje, kad "Sandaros" Administracijoje galima gauti "Sandaros" kompletas 1921 metų. Su pasiuntimo lėšomis Amerikoje $4.00, o Lietuvoje $5.00. Su knygynais Lietuvoje sutinkame mainyti ant tiek vertės knygų. Knygynams reikėtų į tai atkreipti domą ir rinkti laikraščių kompletus. Dabartiniu laiku kovoja už Lietuvos laisvę musų laikraščiai bus svarbiu dokumentu busiančiomis gentkartėmis žinoti, kaip mes kovojome del laisvės savo Tėvynei. Su užsakymu pinigus siųskite sekančiu antrašu:

SANDARA,
327 E Street, Boston 27, Mass.

NAUJOS KNYGOS!

Sulaukus žiemos vakarus, jos praleidžiame kiekvienas savo namuose, o kad brangų laiką neleisti uždyką, ir kad jį sunaudoti geriems tikslams, tai patariame sandariečiams ir skaitytojams įsigyti šias naujas knygas:

LYTIES MOKSLAS

Milžiniška knyga, 400 puslapių su daugybe paveikslų, kuri yra brangiu turtu kiekvienai šeimynai, tvirtuose skuros apdaruose **$7.00.**

KITAS KARAS

Ką-tik iš spaudos, T. M. D. leidinys, labai naudinga visiems perskaityti 142 puslapių. **Kaina 75c.**

Tad pasiskubinkite jas įsigyti, nes greitai jų gali pritrukti. Su užsakymais siųskite ir pinigus:

"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

Kur Gauti "Sandara."

Pavienius num. galima gauti kožną savaitę už 5 centus, sekančiose

BRIDGEPORT, CONN.
H. Slavin, 24 Railroad Ave.
CAMBRIDGE, MASS.
K. Urbonas, 877 Cambridge St.
CLEVELAND, OHIO.
"Dirva", 7907 Superior Ave.
P. A. Szukys, 2345 St. Clair Ave.
HAVERHILL, MASS.
S. Zavaldskas, 108 River St.
CHICAGO, ILL.
J. B. Aglinskas, 3238 S. Halsted St.
MONTELLO, MASS.
D. Kella, 9 Aarthur St.
A. M. Lanška, 672 N. Main St.
P. Batkevičia, 678 Main St.
NEW HAVEN, CONN.
K. Makarevičius, 255 Wallace St.
LAWRENCE, MASS.
J. J. Urbszo & Co. 101 Oak St.
Z. Jankauskas, 70 Lawrence St.
NEWARK, N. J.
P. A. Lukšis, 190 Van Buren St.
BROOKLYN, N. Y.
J. Pasniewsky, 87 Grand St.
"Vienybė" P. Co., 193 Grand St.
WILKES BARRE, PA.
J. Mickevičius, 59 Harkins Lane
NASHUA, N. H.
A. Trainavičius, 33 High St.
BOSTON 16, MASS.
J. B. Reinetz, 84 Salem St.
NORWOOD, MASS.
J. Pašakarnis, 1100 Wash. St.
WORCESTER, MASS.
M. Paltanavičia, 15 Millbury St.

LAIVAKORTĖS VĖL ATPIGO

Į Hamburgą ir Bremeną $103.50
Į Liepoju $110.00
Į Piliavą - Karaliaučių $106.50
War Tax $5.00
Pinigų Siuntimas žemiausiu dienos kursu.
Pinigus Lietuvoje gauna laike 25—30 dienų.

P. MIKOLAINIS,
53 Hudson Ave.,
Brooklyn, New York.

Dailės Mylėtojams!

Senai laukiamos komp. M. Petrausko 5-kių metų "Kanklės" jau atspausdintos, kurios galima gauti "Sandaros" Adm.

"KANKLIŲ" KAINA:

Puikiai audeklo apdarais $5.00
Tvirtais popiero apdarais $4.00.

"KANKLIŲ" ĮTALPA TURINYS:

1) Aras; 2) Valia, Valužė; 3) Naujoji Gadynė; 4) Kriputis-Šokis; 5) Dainius; 6) Rudens Lapai; 7) Daina be žodžiu; 8) Jausk ir Mylėk; 9) Klupakojis; 10) Suktinis-Šokis, 11) Neverkit pas kapą; 12) Vai Nerčia Laužo; 13) Vai ruta rutelė; 14) Kur tas šaltinėlis; 15) Prirodino seni žmonės; 16) Mielaširdystė - Duettas; 17) Spragilų Dainelė - Duettas; 18) Pasaka; 19) Norkturnas; 20) Metai po Mentų; 21) Eglė, Žalčių Karalienė; 22) Leidžias Saulelė; 23) Strazdelis; 24) Eisiu Mamei pasakysiu; 25) Valio Dalgelė; 26) Atneša Diedas Kukulių Viedrą; 27) Kur Josi; 28) Šokis - Žaislas — Noriu Miego; 29) Seno Diedelio; 30) Be Laimužės; 31) Geismai ir Svajonės; 32) Jurių Bangos; 33) Jaunoji Lietuva; 34) Pasakyk Lietuva, Mylimoji; 35) Dainuosiu, kad mirę Sukiltų; 36) Kalvis; 37) Kaitink Šviesi Saulute; 38) Adomo Vargai; 39) Nakties Rasa; 40) Girių Paukšteliai; 41) Skamba Kankliai ir Trimitai; 42) Šią Naktelę; 43) Bernužėlį Nes'valkiok; 44) Suktinis - Šokis; 45) Rudens Meliodija; 46) Vakaras; 47) Atėjo Žiemelė; 48) Dainiaus Testamentas; 49) Ilgu, Ilgu; 50) Man Skaudėjo Širdis; 51) Ant Kalno Karklai Siubavo; 52) Žalioj Lankoj; 53) Kikylis; 54) Laimingas, Didus; 55) Oi, Motute, Ma!; 56) Kaip Skiedra ir Pluta Nemunu Plaukė; 57) Gersim, Broliai, Ulevosim; 58) Manequin'ų Šokis.

Tai yra vienas milžiniškas dailės leidinys, kokio iki šiol lietuviai dar nėra turėję. Kadangi tokio didelio leidinio išleidimas daug lėšavo, tokiu budu sulyginus su jo verte, visai mažas skaitlius likos atspausdinta, o parsiduoda labai sparčiai ir tikimės, kad greitu laiku gali pritrukti.

Norinti įsigyti, pasiskubinkite, kol dar nevėlu.

Sykiu su užsakymu pinigus siųskite sekančiu antrašu:

"SANDARA,"
327 E St., So. Boston, Mass.

Lietuviai Amerikoje

NEW BRITAIN, CONN.

Vasario 12 d. šv. Jurgio Pašalpinė Draugystė buvo surengus vakarą. Programą išpildė Nepriklausomybės Šalin. "Varpo" Draugija, sulošdama dvi labai juokingas komedijas: "Maskuotų balius," kurią iš angliško vertė pp. Jurkiuniutės, ir "Balon kritęs sausas nesikelsi."

Lošėjai buvo sekanti: pirmam veikale — Didžaitis K. Giedraičiutė, Aukštaitis E. Jurkiuniutė, Ruta M. Kavaliauskiutė, Rozalija A. Jurkiuniutė, Katrie M. Jonuškiutė; visos lošė neblogai, bet geriausia atliko A. Jurkiuniutė ir M. Jonuškiutė.

Antrame veikale: Daudėris — J. Andraicikas, turgo vadovaujančio rolėje, atliko taip gerai, kad geriau vargu galima. Vaisoniukas —A. P. Osteika lošė taip gi gerai, tik pertykiai kalbėjo — rodos jam tiktu geriau dramatiškos rolės. Lapienius — J. Miežlaiškis, šį kartą lošė drąsiai ir gerai. Radzvila — Ponas J. Pasvenskis lošė gerai. Radzvilienė — p. K. Giedraičiutė; Onutė, jų duktė — O. Baliukiutė, Magdutė (tarnaitė) — M. Kavaliauskiutė, šios lošė gerai, su mažais trukumais. Abelnai imant, veikalai abudu išėjo gerai, nes visi aktoriai savo roles gerai mokėjo.

Tik kai-kurių drabužiai nebuvo pritaikinti, ypač moterų, nes visai neatrodė į Lietuvos bajores. Patartina ateityje daugiau atydos kreipti į tai, nes drabužiai daug prisideda prie pataisymo ar sugadinimo veikalų.

Ten Buvus.

BALTIMORE, MD.

Sausio 30 d. buvo iškilmingas vakaras, parengtas Svetainės Budavojimo Bvės, kaipo nuleidimas Naujos kartinos. Atidarant vakarą muzikantai pagriežė Amerikos himno "The Star Spangled Banner," potam pil. P. Kalinauskas atidarė vakarą, perstato vakaro vedėju adv. V. Laukaitį. Adv. V. Laukaitis pakvietė, taip vadinamus "kumus," kurių buvo apie 16 porų, kad užeitų ant estrados. Kumams užėjus ant estrados, muzikantams paliepta griežti Lietuvos himnas: "Lietuva, Tėvyne musų," bet čia pasirodė, kad muzikantai nemoka griežti Lietuvos himną, ir publika, kuri jau buvo sustojus, vėl susėdo.

Potam prasidėjo ceramonijos. Prie užlaidos buvo prisagstyta raudonų, žalių geltonų kaspinų pavidale Lietuvos vėliavos, kurie buvo išlalyti kumams. Kumams sykiu patraukus žemyn, nusileido užlaida, ant kurios pasirodė piešinys D. L. K. Vytauto prisiegos. Publikoje pasipylė gausus delnų plojimas.

Bet pas komisiją įvyko stambi klaida: užlaida nusileidžia, visoj svetainėj užgesinta žiburiai, kumai pasilieka už užlaidos, ir publika nemato jokių ceramonijų. Taiptęsėsi kokią 10 m. Publika pasipiktino ir ėmė nerimauti.

Potam užlaida pakilo ir V. Vedėjas pastato S. B. Bendrovės prezidentą p. A. Laukaitį, paaiškinti kartinos reikšmę. Paskui da kalbėjo du amerikonai. Po visų tų ceramonijų prasidėjo balius ir šokiai.

Nors aš ir nesu jokis piešėjas, ir nepažįstu taip gerai dailės piešinių, vienok drįstu sakyti, kad nupiešimas D. L. K. Vytauto prisiegos ant užlaidos yra labai sudarkytas. Pasibaigus ceramonijoms mačiau, kaip burelis lietuvių kalbėjosi su artistu-piešėju ir jam pasakojo, kad piešinys nepilnai geras ir girdėjau, kaip jisai teisinosi ir žadėjo pataisyti. Bet man atrodė, kad jau sykį pagadintas, nesiduos pataisyti. Aš pilnai tikiu, kad rasis žmogus, kuris padarys pilną ir teisingą kritiką to piešinio, nurodydamas visas jo blogasias puses.

P. Jaras.

WORCESTER, MASS.

Vasario 16 d. buvo apvaikščiojimas Lietuvos Nepriklausomybės ketverių metų sukaktuvių šventės. Programas buvo įvairus. Vakaro vedėjas V. Čekanauskas pakvietė "Aušrelės" chorą su jo gabiu vedėju Jonu Dirveliu, ir jie pagiedojo Tautos Himną ir keletą patrijotiškų dainelių, pritaikytų tam vakarui.

Toliau seka paskaita, kurią skaitė drg. Jokubynas, "Amerikos Lietuvio" Redaktorius, apie lietuvių senovės budą ir papročius. Buvo ir kiti kalbėtojai. Dr. W. Atwood, Clark Universiteto prezidentas labai prielankiai pakalbėjo ir linkėjo lietuviams sulaukti greitu laiku švęsti visišką ir visų šalių pripažintą laisvę. Buvo skaitomos rezoliucijos, kurias paruošė apvaikščiojimo komisija, ir vienbalsiai buvo priimtos. Taipogi buvo renkamos aukos Lietuvos gynimo komitetui — rodos surinkta nemažai.

Čia turiu paminėti, kad šį apvaikščiojimą surengė devynios Worcesterio Lietuvių pašelpinės ir idėalinės draugijos; išskyrus katalikišką Federaciją ir Vyčius (rodos ir jie turėjo kokį apvaikščiojimą bažnyčioje ir aukas rinko Tautos Fondui).

Visas vakaras buvo smagus ir tvarkiai vedamas, kolei ne atėjo organizuotas burys vyčių mergų, kurios pradėjo daryti kliksmą sustoję vienam kampe prie durų, ir mėtyti kokius tarškančius daiktus "stiklus." Nieko nebutų pastebėta musų vytiems, jeigu nebutų buvę žymių svetimtaučių. Vytės darė triukšmą viduje ir, antgalo, užkamandavojus vienai, išmaršavo visos spiegdamos laukan, kas privertė visą publiką susidomėti ir pasipiktint tokiu jų pasielgimu. Patėmijau, kad ir svetimtaučiai atsigrįžę atydžiai žiurėjo į tokį jiems nesuprantamą dalyką. Vyčių pasielgimą lietuviai žino kad jie visuomet stengiasi suardyti ramius mitingus ir prakalbas. Man einant iš svetainės išgirdau vienas žmogų tvirtinant kitam, kad tyčia keno nors iš pobažnytinio sklepo buvo pasiųsti triukšmadariai.

Klonių Vaitas.

NEWARK, N. J.
Ketverių metų Lietuvos Nepriklausomybės apvaikščiojimas.

Vasario 16 d. Lietuvių Svetainėje vietos lietuviai iškilmingai apvaikščiojo tą didelę tautos šventę, kuri primena kiekvienam lietuvui, kad jis turi teisę vadintis tuo, kuomi yra. Susirinkimą atidarė L. L. P. Bonų stoties pirmininkas K. Vaškas, ir pastatė kalbėti vietos kleboną. Kalbėtojas pabriežė keletą ruožų iš istorijos, ragino buti gerais lietuviais, nesivaržyt už partijas. Jojo kalba abelnai turtinga ir valstybinio pobudžio išskyrus to, kur pasakyta, kad nėra didelio pavojaus iš lenkų pusės.

Toliaus kalbėjo advokatė panelė Dunn angliškai (josios tėvas paeina iš Latvijos žydų kilmės). Labai įdomia ir įspudinga kalba ragino lietuvius remti savo Tėvynę. Perskaitė rezoliuciją anglų kalboj, prašant Suvienytų Valstijų pripažint Lietuvos Nepriklausomybę ir pasistengt suvaržyt lenkų sauvaliavimus užimtuose Lietuvos kraštuose — rezoliucija vienbalsiai priimta.

Antgalo perstatytas kalbėti gerb. pil. J. Liutkauskas, kuris kątik sugrįžo iš Lietuvos. Jis ilgoje kalboje nušvietė dalykų stovį Lietuvoje, pabrieždamas, kad reikia šelpti Šauliai, L. R. Kryžius, našlaičių įstaigos ir Lietuvos Valstybinis Universitetas. Jojo nuomone katalikų universitetas, kuriame dabar renka aukas tuli kunigėliai, yra tik sapnas. Uždrožė gerai musų bolševikams. Buvo rinkta aukos Lietuvos Gynimo Komitetui — sudėta $81. Pil. K. Tamkus aukojo stambiausia — $20. Šv. Cicilijos choras sudainavo keletą tautiškų dainelių. Publikos atsilankė neperdaug. Vietos daktarų ir advokatų nesimatė. Buvo priimami auksiniai, sidabriniai daiktai į aukso fondą.

Salokim Aksurt.

BALTIMORE, MD.
Iš Baltimorės lietuvių veikimo.

Vasario 12-tą d. buvo A. L. D. L. D. surengtos prakalbos. Kalbėjo A. Bimba, kuris savo kalboj apipasakojęs dabartinio kapitalizmo supuvusį surėdymą, pasakė, kad tą surėdymą reikia griauti iš pamatų. Toliaus nurodinėjo, kad valdančiajai klesai tarnauja bažnyčia ir mokykla, ir kad Suvienytų Valstijų demokratinės mokyklos labai mažai kuo skiriasi nuo Rusijos, po buvusio caro letena. Kiek geresnė kalbos dalis buvo ta, kur kalbėdamas apie unijas pasakė, kad pas darbininkus neturi buti fanatizmas ir kad darbininkai neturi užsipuldinėti vieni ant kitų dėl pažvalgų skirtumo, nes darbininkai, kaipo darbininkai, visi yra vienodi, užtai darbininkai turi buti visi draugai ir prigulėti į unijas, kurios yra vienintėlis darbininkų įrankis kovai prieš kapitalizmą.

Kiek publikai tos prakalbos patiko, liudija tas faktas, kad kaip tik spėjo Bimba pabaigti savo kalbą, tuo visa publika sukilo ir marš per duris, nežiurint, kad Bimba šaukė: palaukite, bus kolekta Rusijos baduoliams! Puklika išmaršavo, ir kolekta neivyko. Šiose Bimbos prakalbose įvyko tikras stebuklas: Bimba iškentė nekliudęs Lietuvos valdžios!

Vasario 13 d. Lietuvių Amerikos Atletų Kliubas turėjo puikų vakarą, kur buvo suvaidinta dvi komedijos: "Daktaras iš prievartos" ir "Šalaputris." Lošėjai atliko savo roles gana gerai. Taipgi L. A. A. K. daininininkai sudainavo keletą dainelių.

Vasario 16 d. Baltimorės Lietuvių Taryba surengė apvaikščiojimą ketverių metų sukaktuvių Lietuvos nepriklausomybės. Kalbėjo Dr B. K. Vencius, dabar tik grįžęs iš Lietuvos ir Dr. J. Branuša. L. A. A. K. daininininkai padainavo Lietuvos himną "Lietuva, Tėvyne musų" ir da porą kitų dainelių.

Ant galo gerb. Dr. J. Branuša skaitė deklaraciją, kurioj pasmerkė visą klerikalų politiką, kaip tai varžymą L. Mokyklas, išpirkimą dvarų ir pirkimą didelių žemės plotų bažnyčioms, vienuolynams ir ant galo išreiškiama simpatija Valstiečių Sąjungos, Liaudininkų demokratų ir socialistų blokui. Publika deklaraciją priėmė gausiu delnų plojimu.

Publikos buvo neperdaugiausia, nes ir klerikalai turėjo atskirium apvaikščiojimą. Baigiant Dr. Venciui kalbą, atėjo trys klerikalų šulai. Gerai ir padarė, nes turėjo progą išgirsti, kas jiems yra reikalingiausia girdėti. Ir jie turėtų atkreipti domą į tai, ką girdėjo gerb Dr. Venciaus kalboje ir gerb. Dr. J. Branušo deklaracijoje.

P. Jaras.

TAMQAUA, PA.

Šioje aplinkinėj tiek daug žmonių prisikimšo apie anglių kasyklas, kad netik ką sunku su stubom, bet ir su darbais. Darbininkai kenčia didžiausius nepatogumus, kadangi turi daugelis važinėti karu net už 60c. ir da pėstiems prisieina eiti kokią pusę valandos. Ir žmonės laukia balandžio pirmos dienos tartum lyg su kokia baime, kaip ir žydai neštynės, nes su kovo 31 d. angliakasių darbo ketverių metų kontraktas jau pasibaigė, tai žmonės atjaučia priešais save tartum kokią nelaimę. Nors angliakasių unijos vadovai dirbasi, reikalaudami daugiau 20c. ant dilerio ir trumpesnių darbo valandų, ir dieniniam darbininkui dolerį daugiau dienai, bet jie tą veikia ne protu, tik žodžiu. Buvo angliakasiams geri laikai dėl išlaimėjimo streiko 1902 metais, bet John Mitchells pardavė tada anglies darbininkus. Nors dabar anglies darbininkai priklauso į uniją ir du kartai buvo geri angliakasiams išlošime streiko, tai yra 1916 ir 1918 m., bet patys unijos vadovai ėjo priešai savo ir viso seimo nutarimą ir šaukė konferenciją į Pottsville, Pa., kur tas buvo užginta, ir uždraudė unijos nariams referenduma, kas buvo seimo nutarta, ir tą viska unijos vadovai apvertė augštyn kojomis ir paliko darbininkus ant 7-to nuošimčio, ir šiandien anglies baronai duotų savo vergams ir 20 centu ant dolerio, jeigu jiems valdžia pavelytų kelti da $1.30 daugiau ant tono anglies. Su balandžio 1 diena anglies darbininkai gali tikėtis blogos ateities. Ir gubernatorius W. C. Sproul išsitarė, kad angliakasių streikas yra neužginčinamas, o kas eis dirbti, tai ir bus nelaikomas, nes bus prisiųsta milicija streiklaužių apsaugojimui. Ir galima to tikėtis, nes ir viršinių išdirbysčių darbininkus laiko be darbo jau antrus metus, kad ir anglies darbininkams tą patį smugį prirengti. Paimkim aplamas skaitlines išlaimėjimo streiko nuo 1900 ir iki 1918 metų: 1900 m. vidutinis angliakasis gaudavo į dieną $2.00, o dabar gauna $5.65, tai reiškia, kad per 18 metų angliakasiai iškovojo $3.65. O anglis tada (paprasta chestnut coal) buvo $1.30 tonas, o dabar anglis yra $7.95, tai reiškia, kad ir kompanija pelnė mainerių streikuose po $6.65 ant tono. O toliau už tokią anglį, nuvežtą į didmiesčius, gal moka $14.00 (Bostone mokama ir po $15.00. Red.).

Linkėtina, kad U. M. W. of America unijos vadovai sutaikytų tą viską pagal šiandieninių įstatų, o tuomi darbininkams butų didžiausia proga išvengti sunkių laikų.

A. Banišauskas.

PITTSBURGH, PA.
Margumynai.

Komunistėlis A. Navalinckas pasirandavojo nuo Sandariečio M. Urlakio kriaučių šapą ir pardavęs Urlakio baldus prasišalino. Urlakis jieško ir jei suras, tai kaszin kaip bus svieto lygintojui.

Da reikia pažymėt ir apie "progresisčių" apšvietą. Mat jau išanksto pripumpuota joms, kad kaip tik jų kalbėtojas pasakys ką navatnesnio, kad tuo plot delnais. Taip buvo per Daubaro (ar barškalo) prakalbas. Ką tik Daubarėlis pasako, mus "progresistės" ploja. Daubaras be agituodamas žu L. D. L. D. sako, kad knygų išleido ir į Lietuvą nusiuntė, tik Kauno davatkos sudegino 2,000 knygų; mus "progresistės" ploja, —reiškia, čia gana navatna, kad tiek knygų sudegė.

Kiek iš klerikalų tai negirdėt, kol kas, jokio užvydo Sandariečiams, kad pradėjo labai rašytis prie Sandaros, bet mus komunistukai tai nėrės iš kailio, rašinėjo laiškus perspiedami nesidėt prie Sandaros. Na, juk, rodos, vis su Sandariečiais but galima geriau kada sueit į kokį veikimą, negu su vyčiais.

Pittsburgo "draugai" neužganėdinti "Laisve." Kurie pirma rėmė, ir aukas rinko, ir didžiausią agitaciją varė už "Laisvę," dabar sako jau, kad nuėjo su "Keleiviu" ir "Naujienoms." Ar tik laikraščių graboriui J. Baltrušaičiui nebus proga da sykį gimdyt "draugams" kokį laikraštuką.

Aš seniau tėmijau "Sandaroj," kad Pittsburgo komunistai akmenis spardo ant gatvių iš piktumo, kam žmonės dedas prie Sandaros. Bet dabar po apvaikščiojimo 4 metų sukaktuvių tai nė musią nevaliotų paspirti, nes taip neapkenčiamos tos buožių valdžios ant Sandariečiu pakvietimo atėjo 11 didžiausių D-jų, iš kurių 6 net savus namus turi, ir svieto tiek prisirinko, kad užsigrudo visas L. M. D. namas ir rezoliucijos išneštos reikalaujančios pripažint Lietuvą, ir anglu laikraščiai aprašė. Na, ištikro ir yra už ką pykti. Kada komunistėliai garsino, kad milžiniškos prakalbos, kalbės garsiausias kalbėtojas Bimba, tai žiurėk, apie 30 žmonių svetainėj!

Tėmytojas.

NEWARK, N. J.

Musų miestą taipgi aplankė garsusis Lietuvos keikunas kun. Garmus.

Vasario 5 d. parapijos svetainėje laikė prakalbą. Jojo kalbą aprašyti nėra reikalo, nes jau įvairių kolonijų lietuviai yra gerai apsipažinę su šio kunigėlio blevyzgomis, bet neprošalį bus paminėti keletą pastabų.

Kun. Garmus kaipo inteligentas ne užsipelnė garbės nuo apsišvietusių lietuvių, ar jie bųt katalikai ar laisvi. Jojo kalba pritaikinta mažai apsišviestiems ir neprotaujantiems žmonėms sukelti jausmus ir neapykantą prieš apšviestesnius žmones. Jojo bauginimai sukelia tamsaus žmogaus kerštą ir neapykantą, momentaliai uždega instinktą panaikint priešus, kurie griauja jojo šventą įsitikinimą.

Uždegęs tamsią minią kerštu ir neapykanta, duoda suprast, kad jis yra tas apaštalas Dievo tarnas, kuris turi galę išnaikint visus tikybos priešus. Kada klausytojų upas sukeltas didžiausiam keršto laikotarpyje, tada kun. Garmus liepia atiduot jam pinigus, visokius bonus, bendrovių šėrus — viską, kas tik kiek vertybės turi, da dauguma nežino, ar aukuoja, ar skolina tuos bonus, bet liepimą pildo. Už keletos dienų dauguma vargšu pajunta, kad likos apgauti: atidavė paskutinį centą, darbo nėra, valgyt reikia. Kun. G. visur tuos lietuvius, kurie nėra kr. dem. partijos nariai, karakterizuoja bolševikais, niekšais, jiems galvas reikia nuimti ir tt. Jei Lietuvoje yra dar dorų lietuvių kr. dem. partijoj, tad jiems tenka didelė gėda ir papeikimas už atsiuntimą tų žmonių, kurie šiuo sunkiu bedarbės laiku išvilioja pinigus neaiškiems tikslams ir tuom uždaro kelia paramai Lietuvos valstybei. Reakcija turės įvykti ir gailėsis tie, kurie prie to privedė. Auku sudėta virš $2,000, daugiausia popieriais ir bonais.

Vietinis.

PADĖKA

LOS ANGELES, CAL.

Vas. 13, 1922.

Gerb. Redakcija!

Meldžiu patalpinti šį mano padėkos laišką:

Kad perdaug gavau telegramų ir laiškų, idant galėčiau ypatiškai visiems padėkavoti, todėl sumaniau kreiptis į "Sandaros" Redakciją, tardama gilią padėką už simpatijos žodį visiems: Redakcijai, giminėms, draugams ir geriems pažįstamiems už suteiktą užuojautą mirusio mano vyro velionio Antano Ramanausko. Taipgi tariu ačiu Los Angeles lietuviams už prielankų aplankymą velionio dar bunant ligonbutyj ir ant šermenų. Velionis greitai įgijo meilę ir pagarbą nuo vietinių lietuvių. Tas pasirodė laidojimo dienoje, kada visi metė savo darbus, ir susirinko gražus burelis Sandariečių atiduoti paskutinę pagarbą velioniui A. R. Sandariečiai nešė graba į karavaną ir visi lydėjo iki Krematorijai. Turiu pripažinti, kad ir svetimtaučiai susiedai man ištiesė pagelbos ranką liudnoj valandoje. Iš Lawrence gauta daug telegramu nuo svetimtaučių, taipgi Dr. Mikolaičio, pp. Sekio ir Urbšo.

Gauta daug laiškų nuo

Rytiečių su klausimu, ką aš dabar manau daryti po myrio savo vyro. Atsakymas: aš manau pasilikti gyventi Los Angeles, nes klimatas geras ir gamta graži, taipgi vienas sunus prisižadėjo gyvent su manim. Nuobodu nebus, nes darbo į valias lietuviškoj dirvoj, kur dėl garbės savo vyro seksiu jo pėdsakius veikti Lietuvos labui.

Ona Ramanauskienė.

Carmen.

(Tąsa nuo 3 pusl.)

Ir ji ėmė barškinti kastanetais, kaip ji paprastai darydavo, kada norėdavo nuvaikyti nemalonias mintis.

Apie save užsišnekėjęs, kitus užmiršti. Beabejonės tamistai nuobodu klausyti šių smulkmenų, bet dabar jau aš baigiu. Toks kaip musų gyvenimas užsitęsia gana ilgai. Dancaire ir aš susiėjome su draugais ištikimesniais už mus pirmesniuos. Mes varėme šmugelį ir kartais, turiu prisipažinti, pastodavome žmonėms kelią, bet tik iš paskutiniųjų, kada jau negalėdavome kitaip pragyventi. Ir mes niekad blogai neapsieidavome su keleiviais, atimdavome vien tik pinigus nuo jų.

Daugelį mėnesių aš buvau laimingas su Carmen'a. Ji vis buvo mums naudinga musų operavime ir pranešdavo mums apie gerus dalykus, kuriuos mes galėdavome "nuveikti." Ji prisilaikydavo kartais Malagoj, kartais Cordovoj, kartais Granadoje. Bet gavus nuo manęs žodį ji pamezdavo alei vietą ir ateidavo susitikti su manim kur nuošaloje smuklėje arba ir musų abaze. Tik vieną sykį, tai buvo Malagoje, ji man uždavė rupesties. Aš žinojau, kad ji apkvaišino labai turtingą vaizbuną, su kuriuo ji regimai norėjo atkartoti tą, ką buvo padarius Gibraltare su anglu. Neklausydamas Dancaire'o persergėjimų, aš ėjau jieškoti jos ir atėjau į Malagą pilnoje dienos šviesoje. Aš susijieškojau Carmen'ą ir pasiėmiau ją su savim. Mudu pasakėva viens vienam gana rusčių žodžių.

—Ar tu žinai — ji sakė:— kad tau virtus mano tikruoju rom'u aš mažiau tavęs paisau, nė kaip tau bunant mano "prielaidimu"? Aš nemėgstu, kad mane kas kvaršintų ir man paliepinėtų. Aš noriu buti liuosa ir taip daryti, kaip man patinka. Dabokis — nespausk manęs perdaug. Jei tu mane perdaug kvaršysi, aš susijieškosiu tokį vyrą, kurs tau taip pasitarnaus, kaip tu Garciai.

Dancaire sutaikė mudu, bet mudu pasisakėva tuos dalykus, kurie buvo susitvenkę mudviejų krutinėse, ir jau nebuvova taip geruoju, kaip pirmiau. Neužilgo negerovė mus palytėjo. Netikėtai kareiviai užklupo mus. Dancaire'as su dviem kitais iš mus gaujos buvo užmuštas, kitus musų du suėmė. Aš buvau sužeistas ir be gero žirgo bučiau patekęs į kareivių rankas. Palsimo parbaigtas, su kulka kune, aš pasislėpiau girioje su vienu draugu. Aš apalpau lipdamas nuo arklio ir maniau, kad mirsiu, kaip pašautas kiškis krumuose. Mano draugas nunešė mane į urvą, kurį mes žinojome, ir nuėjo jieškoti Carmen'os. Ji buvo Granadoje, ir ji tuo atėjo. Per penkioliką dienų ji neatsitraukė nuo manęs. Ji nesumerkė akių; ji auklėjo mane su gabumu ir atsidėjimu, kokių jokia moteris pirmiau neparodė vyrui, kurį ji geriausiai myli. Kaip tik aš galėjau pastovėti, ji slapta nugabeno mane į Granadą. Čigonai visur mums paruošdavo saugią buvainę, ir aš pragyvenau daugiau kaip dvi savaiti namuose tik dvėjos durys nuo viršininko, kurs manęs jieškojo. Ne vieną kartą aš jį mačiau per langinyčias einantį pro šalį. Ant galo mano sveikata pasitaisė, bet aš daug mąsčiau gulėdamas ligonio lovoje ir pasirįžau taisyti savo gyvenimą. Aš užsiminiau Carmen'ai apie iškeliavimą iš Ispanijos ir apie jieškojimą padoraus gyvenimo Amerikoje. Ji išjuokė mane.

—Mudu netinkava bastučių auginimui — ji atsakė:— mudviejų likimas yra gyventi iš **payllos.** Žiurėk, aš sutvarkiau mažą dalykėlį su Nathan-ben-Juozapu iš Gibraltaro. Jis turi krovinį medvilninių prekių, kurių įgabenimui jis nori mus papagelbos. Jis žino, kad mudu da gyvu. Jis atsideda ant tavęs. Ką mes pasakysime savo draugams Gibraltare, jei tu sulaužysi duotą žodį?

Aš daviausi persikalbėti ir vėl ėmiausi savo niekšiško užsiėmimo.

Kad aš slapsčiausi Granadoje, ten buvo bulių imtynė, kurios Carmen'a nuėjo pažiurėti. Sugrįžus ji pasakojo apie labai smarkų **picador'ą** vardu Lucas. Ji žinojo jo arklio vardą ir kiek jo išsiuvinėtasis bruslotas kainuoja. Inanito, draugas, kurs su manim pasitiko, keliomis dienomis vėliau sakė man, kad matęs Carmen'ą su Lucu namuose vaizbuno Zacatin.

(Bus daugiau)

Nuga-Tone

Pasekme po 20 dienu arba grąžiname jums pinigus.

PADARA TIRŠTĄ, RAUDONĄ KRAUJĄ, STIPRUS, NUOLATINIUS NERVUS, TVIRTUS VYRUS IR MOTERES.

Turedamas sunaikintą Sveikatą ir Spėkas; turedamas neaišką mintę ir nusilpnėtą kuną; pasibodis imant vaistus dėl padidinima veiklumo ir vaistus svaiginančius, bandyk Nuga-Tone ir persitikrik kaip greitu laiku jausesi visai nauju žmogu! Devynes iš dešimtes visu žmogaus ligu, tokiu kaip blogas apetitas, negruomulavimas viduriu, gazai ir išputimai, užketėjimas skilves, tulžinis, anemia, kankinimai reumatizmo, skausmai galvos, neuralgia, stokas energijos, nusilpnejimas nervu ir negalėjimas miegoti, paeina nuo stoka nervu pajiegos, skisto vandeniuoto kraujo ir neužtektinios cirkulacijos kraujo.

Kožna dalis kuno ir kožna jo veikme remiase ant nervu pajiegos, kurios didžiausei užlaika geram stoviuje pilvą, jaknas, inkštus ir grobus, širdes plakimo, kraujo cirkulavimo. Nuga-Tone yra labai protingas gydymas nuo nusilpnetu nervu ir abelno sunaikinimo kuno. Kodėl? Todėl kad jie yra sutaisyti iš aštoniu brangiu, sveikatą duadančiu sudėtiniu vaistu, rekomenduotu ir nuruodytu per garsingus Gydytojus. Yra jie ypatingai maistingi į Geležę ir Fosforą-maistus del Kraujo ir Nervu.

Nuga-Tone priduoda gyvybę jaknoms, pastiprin grobus teip, jog je tuštinase regulariškai. Atgaivin inkštus, išvara laukui nuodinies atmatas. Niera daugiaus gazu ir suputimu, niera smirdančio kvapo ar apvilkto liežuvio! Nuga-Tone duos Jums stebuklingą apetitą, giarą gruomulavimą, tvirtus nervus ir kietą pastiprintą miegą. Nuga-Tone sustipris kraujo ir pagerins cirkulavimo jo, priduos raudonumo veidui ir žibumą akiems! Nuga-Tone padara tvirtus, rustus vyrus ir sveikesnes ir puikesnes moteres. Nuga-Tone netalpin savyj jokiu migdamu ar daromu paprotę vaistu. Sudėti jie yra parankiam pundelei. Yra apvilkti cukrum, priimno skonį ir vartuoti galema be jokio neparankumo. Bandyk juos. Rekomenduosi visiems sava pretelems.

MUSU ABSOLIUTIŠKA GVARANCIJA: Prekė Nuga-Tone yra vienas ($1.00) doleris už bonkute. Kožna bonkute talpina devynios dešimtys (90) piliulu, arba vieno mėnesi gydymo. Galėte pirkti šešes bonkutes, arba šešius menesius gydymo už penkius ($5.00) dolerius. Imk Nuga-Tone per dvidešimt (20) dienu ir jeigu ne busi užganedintas pasekmių, sugrąžink bonkute ir pilsus, o mes umai sugrąžisime jusu pinigus. Negalite prapuldyti vieną centa. Mes įmame riziką. Nuga-Tone yra pardavinėjamas visose aptiekose tomis pačioms išlygomis ir tą pačia garantija.

PRISIUSK SAVA PASTELIAVIMO ANT TUO KUPONA.

National Laboratory, L. 27 - **1018 So. Wabash Ave., Chicago, Ill.**

Gerbiamieji: Idedu čionais $..... ir meldziu prisiusti man ..... bonkut Nuga-Tone.

Vardas ir pavardė.....

Gatvė ir numeris.....

Miestas..... Valstija.....

Lietuvon.

Praslinko žiemos šventės. Lietuvoje žmonės jau pradeda rengtis prie pavasario ir vasaros darbų. Bet jie laukia pagalbos iš Amerikos nuo savųjų. Taigi siųskite PINIGUS tik per musų agenturą, o pinigai nueis greitai. Mes siunčiame pigiausiu dienos kursu, o taipgi siunčiame ir Amerikos dolariais.

Darome visokius liudymus, įgaliojimus, davernastis, vekselius. Parduodame laivakortes ant geriausių laivų į Lietuvą ir iš Lietuvos.

Visokiuose reikaluose kreipkitės tik pas mus:

URBŠA, SEKYS IR KO.

101 Oak St., Lawrence, Mass.

DRAUGAI SANDARIEČIAI! UŽRAŠYKITE "SANDARĄ" SAVO GIMINIEMS LIETUVOJ

PLATINKITE

TĖVYNĖS GYNĖJŲ — ŠAULIŲ LAIKRAŠTĮ "TRIMITĄ."

"TRIMITĄ" leidžia Lietuvos Šaulių Sąjunga, kuriai rupi ne bet kurių atskirų partijų ar luomų reikalai, bet Lietuvos Laisvės ir Nepriklausomybės gynimas ir demokratinio jos surėdymo tobulinimas ir stiprinimas.

"TRIMITAS" teikia daug žinių iš Lietuvos, pasaulio gyvenimo. Jame aiškiai ir vaizdžiai nušviečiama Lietuvos vidaus ir tarptautinė padėtis.

"TRIMITAS" deda eilėraščių, apysakėlių, vaizdelių iš šaulių kovų už nepriklausomybe, politinių ir mokslinių straipsnių ir šiaip daug gražių pasiskaitymų.

"TRIMITAS" eina kartą į savaitę, 32 puslapių knygelėmis. Jo kaina Amerikoje: metams 4 doleriai; atskiras numeris 10 centų. Lietuvoje: metams — 96 auksinai; atskiras numeris 2 auksinai.

Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 26,

AR UŽRAŠEI "SANDARĄ" SAVO GIMINEI Į LIETUVĄ, JEI NE, TAI KODEL NE?

VISUOMENEI SVARBU!

Visi reikalaukite "VANAGO" No. 12, kuriame rasite iš korto dokumentus, aiškiai parodančius, kur J. S. Vasiliauskas padėjo Susivienyjimo L. R. K. A. 40,000 dolerių.

O kituose "VANAGO" N. N. rasite dar žingeidesnių dalykų!—

"VANAGO" kaina 2 dol. metams, 1 dol. pusei metų ir 15c. N. Reikia užsimokėti iškalno. Gausi "VANAGĄ" po du kartu į mėnesį. Rašyk:

"VANAGAS,"

R. F. D. 24, Box 109, So. Akron, Ohio.

MOTINŲ MODERNIŠKOJI LOPSINĖ

"Cit neverki mano mažulėli — nerandok, aš tau duosiu BAMBINO čiučia-liulia."

Greičiau bėgki į aptieką ir nupirki 35c. bonką

BAMBINO

Vaisbuženklis užreg. S. V. Pat. Ofiso

Arbatinis šaukštukas tuojaus pašalins kudikio vidurių diegimą ir į kelias valandas sutaisys vidurius ir galutinai pašalins užkietėjimą. **"Kudikiai mėgsta jį! Jie prašo daugiaus!"**

Motinos! Jeigu jųsų aptiekorius neturi jo, tai prisiųskite 40c. pašto markėmis tiesiog į

F. AD. RICHTER & CO., Borough of Brooklyn, New York.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.

H. CABITT,

100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

Žiemos Vakarams

Sulaukus šaltos žiemos vakarus kiekvienas juos praleidžia namuose. Tad, kad nepraleisti juos veltui, ir kad įsigyti dvasinio peno, patartina perskaityti šios knygos:

ŽMOGAUS PAREIGOS, didelė knyga iš 245 puslapių, kurioje nurodoma, kaip reikia žmogui gyventi. Kaina $1.00

SVETIMOJ PADANGĖJ PASAULIO VERPETUOSE. Eilių knyga, didelio formato, 200 puslapių, kurioje telpa daug linksmų dainelių. Kaina $2.00

"AIDŲ - AIDUŽIAI", ką-tik gavome iš Kauno, Fausto Kiršos, žymaus poeto eilių knygą, virš 100 eilių, 111 puslapių. Kaina .. 25c.

VISAS SVIETAS: Žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai; kiekvienam naudinga knygutė. Kaina ..... 20c.

DANGAUS AUKŠTUMAS IR ŽMOGAUS SENUMAS. Labai žingeidi knygutė, su daug paveikslų ir eilėmis "Anykščių šilelis", 150 puslapių. Kaina ..... 20c.

ANDERSONO PASAKOS. Puiki pasakėlių knygelė su paveikslais, labai naudinga priaugančiam jaunimui. Kaina .. 30c.

TRACHOMA. Nurodoma, kaip sergėti akis, ką visiems reikia žinoti. Kaina ..... 15c.

LIETUVOS GASPADINĖ. Kiekvienai moteriai ar merginai reikia perskaityti. Kaina ..... 10c.

Patariame kiekvienam sandariečiui arba "Sandaros" skaitytojui šias knygas įsigyti. Taipgi turime Lietuvos laikraščių, "Lietuvos Ukininką" ir kitų, kurie parsiduoda po 5c. Reikalaudami sykiu siųskite ir pinigus.

"SANDARA,"

327 E Street, Boston 27, Mass.

Laiškai Lietuvon

Kam rašyti laiškus Lietuvon ant prasto popiero, kadangi "Sandaros" Administracijoje galima gauti puikių laiškams popierų su gražiomis kvietkomis ir puikiausiomis eilėmis, kurias dabar atspausdinome. Kaip va:

LINKIU JUMI LAISVOS LIETUVOS; Į TĖTYNĘ; MUSŲ VILNIUS; PASVEIKINIMAS (Lietuva Tėvynė Musų); ATMINIMAS LIETUVOS; SKUBĖKI LAIŠKELĮ; PAS GIMINES; PAS TĖVUS; PAS BROLĮ.

Visi laiškai su naujausiomis eilėmis parsiduoda po 5c., 12 už 50c. Daug imant duodame nuošimtį.

"SANDARA,"

327 E Street, So. Boston, Mass.

$30.00 Dykai

Apauksuotas laikrodėlis ant 21 akmenų ir lensiugėlis del motėrų ir vyrų. Norėdami supažindinti su musų tavoru, mes išdalįsime 500 tų geriausi laikrodėlių dykai. Del daugiau informacijų ir del katalogo, prisiųskite už 12c. stempų į (9).

PEARL TRADING CO.,
Box 123, 189 Pearl St.,
New York, N. Y.

Tel. S. B. 2488
DR. J.C. LANDŽIUS - SEYMOUR
LIETUVIS
Gydytojas ir Chirurgas
506 Broadway, S. Boston.
Valandos: 9-11, 2-4, 7-9.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Valandos: Nuo 9 iki 10 A. M.
" 3 " 5 P. M.
" 7 " 8 P. M.
Nedeliomis " 10 " 3 P. M.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Tessmer
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass.
viršui "Iver Johnson" kautuvės
Patyręs dentistas, prieina mos kainos. Atdara subatom po pietų. Nedėliomis pagal sutartį. Telephonas Park 3310

F. KLEIN L. HOFFMAN
Lietuviška Krautuvė
BUFFALO FURNITURE STORE
Furniture Repaired and Postering
579 Grand Ave., Tel. Lib. 8515
Home address: 23 Chadem St.
NEW HAVEN, CONN.

KNYGŲ KATALOGAS.

"Sandaros knygyne dabar gaunamos šios knygos:

"Lietuvos Kariuomenė"

Parašė Karininkas Ladislovas Natkevičius, artilerijos vyresnysis Leitetenantas.

Telpa pilnas aprašymas tverimosi Lietuvos kariuomenės, Lietuvos kariuomenės forma, virš 60 gražių, įvairių fotografijų, porą žemlapių ir keletas kariškių dainų su gaidomis.

Šita pirma tos rušies knyga lietuvių kalboje, turi rastis kožno jaunuolio skaitoma ir gerbiama. Kaina popieros viršais — $2.00. Ta pati gražiais audimo viršais $3.00.

čių — 1919 metų. Kaina .... $1.50.

10. Kregždelė. Žodžiai V. Kapso. Duetas Lietuvių ir Anglų kalbose. Kaina ....30c.
11. Vestuvės. — "Papaskie Vėjali". Jaunosios Aria, Sopranui arba Mezo - Sopranui. Lietuvių ir Anglų kalbose. Kaina ..... 35c.
12. Mažas Muzikos Žodynėlis. Tankiausiai vartojamų žodžių paaiškinimai Anglų ir Lietuvių kalbose. 32 pusl. Kaina .....25c.
13. Aušrinės Keliais. Čia telpa gražių eilių ir šiaip pasiskaitymų. Verta peskaityti kožnam mylinčiam klasiškus raštus. Pusl. 79 ..... 50c.
14. Anderso- Pasakos. Čia telpa 11 gražių pasakaičiu su paveiklėliais papuoštų. Lietuvių kalbon išguldė P. Nerys. Pusl. 82 .....25c.
16. Aukso Veršis. Vieno veiksmo komedija. Vertė Scenos mylėtojas. Pusl. 35 .....15c.
17. A. L. T. Sandaros Principai ir Programas. Parašė Albinas Rimka. Pusl. 32 ..... 10c.
18. Eilės - Dainos. Parašė Juozas Rainis. Gražios eilės del deklamavimo. Pusl. 32 .....20c.
19. Gyvenimo Verpete. Drama penkių veiksmų. Parašė Bl. Kadagutis. Pusl. 77 ..... 45c.
20. Girnikas - Pašakarnis, pasakojimas ir "Begėdis Jonas", vaizdelis. Parašė Karolis Vairas. Pusl. 42 25c.
21. Francijos Revoliucija. Parašė M. Avietėnaitė. Trumpa aiški istorija Francijos revoliucijos. Su paveiklėliais. Pusl. 75 .....40c.
22. Kaip gyvena: Latviai, Anglai, Suomai. Parašė M. Šalčius. Pusl. 65 .... 20c
23. Kas iš kur parcina. Trumpi pasakojimai apie kasdieninius žmonių vartojamus daiktus. Pusl. 62 ..... 20c
24. Daktaras Kišeniuje. Aiškus pamokinimai kaip užlaikyti sveikatą ir kaip nuo ligų apsiginti. Sutaisė M. Paltanavičia. Kietais audimo viršeliais. Pusl. 167.....75c.
25. Ką daryti, kad sveiki butume ir ilgai gyventume. Pusl. 32 .. 10c.
26. Kaip Japonai gyvena dabar. Parašė Dėdė. Pusl. 48 .....10c.
27. Liudvikas Pasteris. Žmonijos geradarys ir Jurgis Stefesonas. Geležinkeliai. Parašė M. Šalčius. Su paveikslėliais. Pusl. 48 ..... 20c.
28. Lietuvių - Latvių Respublika ir Šiaurės tautų sąjunga. Rinkinys straipsnių ir paskaitų parašytų Dr. Jono Šliupo. Išleista Stockholme 1918 m. Pusl. 162 Kaina $1.00
29. Lietuvos Laisvė. Trumpa peržvalga Lietuvių tautos politikos. Parašė daktaras Jonas Šliupas. Pusl. 47 ..... 10c.
32. Lietuvos Gaspadinė. Arba pamokinimas kaip valgius gaminti. Parašė Žmona. Pusl. 80 .....30c.
34. Jaunuomenės švietimas kitur ir pas mus. Pusl. 28. .....10c.
35 Naujas Budas Išmokti Rašyti. Sutaisė P. Mikolainis. Pusl. 30..10c.
36. Pasnikai Lietuvoje. Parašė K. Stiklius. Kaina ..... 05c.
38. Pažvelgus Atgal. Socialogiškas Romanas Edwardo Bellamy. Vertė Pranas Siulelis. Rašėjas įsivaizdina kas bus 2000 m. sukakus, kaip viskas kitaip - automatiškai veiks ir tt. Pusl. 356. Kai-
40. Pražuvo. Vaizdelis iš gyvenimo. Parašė Karolis Vairas. Kaina..10c.
41. Rojus ir Pažanga. Senovės pasakojimai apie rojaus amžius ir rojaus šalis. Vertė V. K. R. Pusl. 112 .... 35c.
42. Šienapjutė. Vieno akto operos Libretto. Žodžiai K. Jasiukaičio, muzika Miko Petrausko. Pusl. 24 .... 10c.
43. Trachoma arba sergėkitė akis. Prie šviesos ir kiti naudingi strai-
33. Mulkinė ir Mulkytojai, Dviejų veiksmų komedija iš Amerikos Lietuvių gyvenimo. Parašė Knyburys. Pusl. 35 ..... 10c.
44. Visas Svietas. Žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai, statistiškos žinios. Sutaisė P. Mikolai-
45. Žodynėlis, Angliškai - Lietuviškas. Sutaisė kun. P. Saurusaitis. Pusl. 199 ..... 35c.

Užsisakant knygas, kartu reikia ir pinigus prisiųsti sekančiu adresu:

"SANDARA", Book Dept.,
327 E St., Boston 27, Mass.

Vietos žinios.

GINČIJA, GINČIJA IR NEUŽGINČIJA.

"Dar-ko" No. 24 tulas žmogelis, Jonas Glineckis, griebiasi visomis keturiomis, kad kaip nors pateisinus klerikalų nešvarią politiką, kurioj ir jis pats aklai yra įpainiotas. Aš buvau pastebėjęs "Sandaros" Nr. 8, kad nebuvo galima su klerikalais susitaikinti bendrai švęsti lietuvių šventę. Jis norėdamas pateisinti "Darko" štabo narius už pageidavimą surinktas aukas paimti į savo kontrolę sako: "Dar-ko" šalininkai nestovėjo, kad aukos butų atiduotos į jų šalininkų aukas, tik stovėjo, kad aukos butų pasiųstos per Lietuvos atstovybę.

Gerai! va čia jau ir išlenda yla iš maišo. Kiek čia laiko atgal, kad atstovas buvo Jonas Vileišis, tai, budavo, kada tik surenka kokias aukas, tai tie patys kėlė dideliausią lermą, kad aukas nesiųsti per atstovybę, bet pasiųsti tiesiai Lietuvon. Dėlko? Dėlto, kad toji atstovybė susidėjo iš rimtų visiems patikėtinų ypatų, per kurių rankas Lietuva gavo šimtus tukstančių dolerių dovanų. Na, o ką mes šiandien turime? Kur yra musų finansinė misija, kurios mes laukiame jau metai laiko? Šiandien vieton finansinės misijos mes turime vieną tik Bielskį, kuris atstovybės vardu prisiųstus pinigus į bankas deda ant savo vardo. Ir kas gali gvarantuoti už jo teisingumą, kad visos aukos pasieks Lietuvą? Argi Sandariečiai ir kiti pažangųs lietuviai gali pasitikėti Bielskiui ir visai klerikalų klikai, kurios, kaip Lietuvoje, taip ir Amerikoje, yra pridarę daug šelmysčių? "Dar-ko" štabas varėsi pasiųsti aukas per atstovybę ne dėl to, kad pagerbti atstovybę, bet dėlto, kad jie nenorėjo bendro darbo, ir žinojo, kad ant to jų reikalavimo niekas nesutiks, ir neįvyks bendras darbas.

Sandariečių pasipriešinimą siųsti aukas per Bielskio tarpininkystę Glineckas vadina nepripažinimu Lietuvos atstovybės. Čia irgi Glineckio aklas supratimas. Sandariečiai pripažįsta atstovybę, ir su ja skaitosi, kaipo su atstovybe, bet tik nepripažįsta Bielskį, kaipo finansinę misiją, ir jam nepasitikės tol, kol nebus atsiųsta pilna finansinė misija, visiems patikėtini žmonės, kurie kontroliuos Lietuvos valstybės pinigus.

K. Girkalniškis.

REDAKCIJOS PRIERAŠAS. Iš New Yorko ateina gandų, buk p. Bielskis spekuliavo Vokietijos markėmis, panaudodamas tam Lietuvos viešus pinigus ir buk, markei krintant, jis gerokai prakišęs. Tas pats gasdas neša, buk atsigriebti p. Bielskiui gelbsti jo draugai Lietuvos Astovybėje tuomi, kad stengiasi visus iš Amerikos valstybinius pinigus siųsti per p. Bielskį, kad jis, Bielskis, gautų progos pamažu užpildyti prakišimus; ir kad buk dėlto, kad duoti p. Bielskiui daugiau laiko išsipainioti iš jo finansinės klampynės, yra statomos visos pastangos, kad ko ilgiausiai nebutų atsiųsta Amerikon tikroji Finansų Misija.

Mes neturime jokios priežasties tikėti šiems gandams. Bet nėra priežasties nė netikėti. Faktai, ant kurių paskalai remiasi, yra teisingi. Nors p. Čarneckis, Lietuvos Atstovas, "Veikėjų" susivažiavime dar pabaigoje pereitų metų lapkričio mėnesio pabaigoje žadėjo Finansų Misiją, bet ir iki šiol tos Misijos netik nėra, bet nieko nė apie jos paskyrimą negirdėti. Dėlko? Ir pinigų siuntimas pirmiau liuosai ėjo — kas siuntė per Misiją (tada buvo tikra finansų Misija), kas tiesiai į Lietuvą — nieks nieko nesakė, jei tik pinigai siekė Lietuvą. Šiandie gi, kada pinigai eina per vieno p. Bielskio rankas, yra toks užsispyrimas viską siųsti per jo rankas — toks užsispyrimas, kad net nenorima išvien su kitais darbuotis, jei pinigai bus nusiųsti TIESIOG į Lietuvą. Dėlko?

Lietuvos atstovybė gerai padarytų, jei atsižiurėtų į šiuos gandus ir, jei jie yra be pamato, kad juos sulaikytų, o jei teisingi, kad imtųsi atitaisymo, kas da pataisytina.

PRIĖMIMAS SVEČIŲ.

Steigiamojo Seimo sekretorius, gerb. Natkevičius, atstovaujantis Valstiečių Sąjungą ir gerb. Žygelis, St. Seimo narys, su įgaliojimais nuo mokytojų, atvyko į New Yorką kovo 8 d. laivu Olympic. Mes, bostoniškiai, turime tos garbės, kad nuo Bostono prasidės jų vajus.

Priėmimui mylimų svečių yra rengiama vakarienė ateinančios nedėlios, kovo 12 d., vakare Bithesda svetainėje, 409 Broadway, So. Boston. Pirmos svečių prakalbos Amerikoje bus ateinantį panedėlį, kovo 13 d.

SMAGI VAKARIENĖ

Susipratusieji So. Bostono lietuviai darbininkai turi sutvėrę Lietuvių Kooperatyvišką Draugiją, kuri užlaiko valgomų daiktų krautuvę, po num. 285 Broadway.

Užgavėnių vakare, vas, 28 d., Lietuvių salėj toji draugija padarė šiurpriząą lietuviams — surengė tokią gražią, lietuvišką vakarienę, kuri joj dalyvavusiems negreit išnyks iš atminties. Tai bene buvo pirma tokia tinkama pramoga užgavėnėms.

Prisigardžiavus lietuviškų dešrų, toje krautuvėje pagamintų, teko pasigėrėti puikiu programu, kurį išpildė žymios Bostono dainininkės, k. t.: Grybaitė, Narinkaitė, Motiejunaitė, Dusevičiutė ir Paura, laikinas krautuvės vedėjas, akompanuojant Karbauskui.

Kalbėjo Kerbelis ir Kontrimas. Pastarasis karštai ragino lietuvius remti savo krautuvę ir pirkti daugiau šėrų, kad greičiau savas namas butų galima įsigyti. Kerbelio kalba ir-gi tokio pat turinio buvo, tik su daugiau humoro. Gaila, kad nesuspėjo visą programą išpildyti, kuris buvo ilgas ir įvairus. Vakarienė baigta su Pauro solo: "Prirodino seni žmonės," kuri privertė visus svečius, kurių buvo arti 150, kvatoti.

Daugelis kalbėjo girdi, koncertas vertas buvo 75c., o vakarienę gavom uždyką. Svečiai puikių įspudžių kupini skirstėsi.

Kukorius.

VIETOS VEIKIMAS.

Vietos Sandariečių tarpe pasirodė labai didelis veikimas. Kuopa naujais nariais sparčiai auga, ir skaitliumi narių viršija visas kitas kolonijas. Šis Sandariečių eilių didėjimas parodo, kad Bostono lietuviai pasipiktino klerikalų politika ir Garmaus kartuvėmis, kurias jis čia siulė tulas laikas atgal.

Rep.

GABIJIEČIŲ VEIKIMAS

Gabijiečiai jau pradėjo praktikuoti naują operą "Vaikas ar Mergaitė?" Čia bostoniečiams ir apielinkės lietuviams bus vėl proga pamatyti puikų muzikalį veikalą.

Rep.

Aukos Vilniaus Atvadavimo Komitetui.

Per Apvaikščiojimą Lietuvos Nepriklausomybės ketverių metų sukaktuvių Vasario 16 d., 1922, aukų surinkta Vilniaus atvadavimui 60 dolerių. Po 5 dolerius davė: A. Ivaškevičius ir J. Sokas, daugiau surinkta smulkiomis aukomis. Visas aukas Kovo 1 d. išsiuntėm Vilniaus Atvadavimo Komitetui į Kauną. Lietuvių pinigais gaus viso 12,800 auksinų.

Mes, žemiau pasirašiusieji varde Lietuvos Piliečių Sąjungos 1-mo skyriaus, širdingai dėkavojam visiems prisidėjusiems prie musų Tautos šventės apvaikščiojimo.

Liet. Pil. Sąj. 1-mo skyriaus Valdyba:
Pirm. J. Palaima,
Rašt. K. Žibikas,
Ižd. P. Karvelis.

LIETUVIŲ POLITINIS IŽDAS

L. P. Iždo Komitetas maloniai prašo Sandarbininkų siunčiant aukas ir metines duokles čekiais, pašto ar Expreso Co. money orderiais visuomet užrašyti **Lietuvių Politinis Iždas** arba sutrumpintai **L. P. Iždas.**

Siunčiant pinigus, taipgi patarimais, paklausimais ar kitokiais L. P. Iždo reikalais prašome kreiptis sekančiu adresu:

Lietuvių Politinis Iždas
3252 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

REIKALINGI DARBININKAI

Norintieji prisidėti prie demokratinio ir laisvo Lietuvos kulturos ir politikos vystymosi atsišaukite prie:

Lietuvių Politinis Iždas
3252 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

Nutrinkite savo skausmus Reumatiškus, Neuralgiją, Šlubumą, Niksterėjimą, Ištampytus Muskulus, Dantų Skaudėjimą, Galvos Skaudėjimą, Peršalimą.

Tėmykite, kad butų INKARO VAISBAŽENKLIS.

Pranešimas

Atidaryta **auksinių daiktų krautuvė.** Taisome ir parduodame visokius laikrodžius ir auksinius daiktus už prieinamą kainą.

J. M. DILIUS,
233 Broadway, So. Boston, Mass.

AR TURI $1,000 ĮDĖTI Į BIZNĮ?

Restoranas geriausioj vietoj ant Broadway, So. Bostone. Kadangi savininkas neturi laiko tą biznį prižiurėti, tai parduos jį už labai žemą prekę. Dėl platesnių žinių kreipkitės prie

LITHUANIAN AGENCY
A. Ivaškevičia.
361 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

BUK SAVININKAS NAMO TURĖDAMAS $400.

Su $400 galima papirkti 4 šeimynų namą suįtaisais ir krautuve. Randos neša $46 į mėnesį. Prekė tiktai $3,000. Savininkas nori išvažiuoti, taigi parduoda su tokiu mažu įnešimu. Dėl platesnių žinių kreipkitės prie

A. Ivaškevičia.
361 Broadway,
So. Boston, Mass.
Tel.: So. Boston, 605 or 1337

FĖRAI! FĖRAI!

LIETUVIŲ LABDARYSTĖS DRAUGYSTĖ

Rengia Metinius Fėrus-Kermošių arba visuotinį lietuvių susirinkimą. FĖRAI PRASIDEDA PĖTNYČIOS VAKARE, tai yra 10 KOVO-MARCH
Ir Tęsis kiekvieną vakarą iki 18 KOVO-MARCH, 1922.
Fėrai prasidės 7 v. vakarais. Subatomis, 11 ir 18 Kovo, nuo 6 v.
LIETUVIŲ SVETAINĖJE,
Kampas E ir Silver St., South Bostone.

Kiekvieną vakarą bus skirtingas programas: grajins Benas, dainuos solistai ir chorai, bus visokių juokdarių ir kalbės kalbėtojai. Trumpai pasakius, bus visokių naujausių ir linksminančių štukų

Visus kviečia LIETUVIŲ LABDARYSTĖS DRAUGIJA.

LIETUVIS GRABORIUS.

Šiuomi pranešu visiems Bostono ir apielinkės lietuviams, kad nupiginau kainas už grabus, ir visą palaidojimą

Palaidoju numirusį už $100.00 ir augščiau. Pasitaikius reikalui, kviečiu brolius lietuvius ir iš apielinkės kreiptis pas mane, o aš darbą atlieku gerai, gražiai, mandagiai ir pigiau negu kas kitas. Žodžiu sakant patarnauju konogeriausiai, visiems dykai už nuvažiavimą į kitus miestus nieko nerokuoju. Pasitaikius reikalui kreipkitės šiuo adresu:

P. J. AKUNEVIČIUS
258 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.
Tel. gyvenimo: S. B. 1891-M; Ofiso: 381.

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJA

Muzikos mokslas prasidėjo. Jaunesnieji, ypač, turi prasilavinti muzikoje: nedaugelio geidžianti — tegul nors gaidas išmoktų. Kas daugiau nori pažinti muzikos meną, tam yra šie mokslai: dainavimas, teorija kompozicijos, chorvedystė, pianas, smuika ir kiti instrumentai.

10 lenkcijų dainavimo ..... 15 dol.
10 lekcijų chorvedystės ar teorijos kompozicijos .. 15 dol.
10 lekcijų ant bile instrumento ..... 13 dol.

Pastaba: Prasilavinusiems dainininkams patartina imt lekcijas **Operos repertuaro.** 10 lekcijų — 30 dol.

Ad.: 769 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.
MIKAS PETRAUSKAS, Vedėjas.

Ar Jus Kankina Pleiskanos?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jums Galvos Odą Niešti?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųsų Plaukai Sleska?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųs Norite Apsaugoti Juos?
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui savo plaukų gražius ir tankiais
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui galvos odos sveika ir švariai
NAUDOKITE Ruffles

Ruffles galima gauti visose aptiekose po 65c. bonką, arba tiesiog iš išdirbėjų per pašta už 75c. bonką.

F. AD. RICHTER & CO.
3rd Ave. & 35th St. Brooklyn, N. Y.

RAGUTIS

Juokų ir Satyros Mėnesinis Žurnalas

Šiuomis dienomis "Sandaros" Adm. gavo iš KAUNO KEISTUČIO ŠLIUPO leidžiamą juokų laikraštuką "RAGUTIS". Laikraštukas yra su gražiomis karikaturomis (paveikslais) kaip va:

Pilsudskis jieško Talkninkų; Rusijos rugiapiutę; Lietuvos byla Antantos rankose; Trijų frakciją Lietuvos Seime ir dar daug kitokių.

Sandariečiai kiekvienas įsigykite šį juokų laikraštuką, taipgi parsitraukite po kokį desėtką egz. išplatinimui tarpe lietuvių.

Parsiduoda po 10 centų, 15 už dolerį.

Reikalavimus sykiu su pinigais siųskite:
"SANDARA,"
327 E Street, Boston 27, Mass.

Kerdiejų Spaustuvė.

(KERDIEJUS PRESS)
598 Broadway, (2-ros Lubos)
SOUTH BOSTON, MASS.

Jei jums reikia gerų spausdinių, kaip Lietuvių, taip Anglų arba ir dar kitomis kalbomis, tai kreipkitės pas Kerdiejus, jie gerai padaro spaudos darbus—be klaidų. Apart paprastos spaudos, Kerdiejai užsiima gamininu ir tokių dalykų kaip Šėrai, Paliudijimai ir kitoki produktai, atliekami taip vadinamais Ingraviravimo, Spalvavimo, Imbesinimo bei Litografijos procesais.

Vieta:
Kampas Broadway ir I Street,

Išagzaminuoju Akis Pritaikau Akinius

Galvos skaudėjimas ir kitoki negelstini apsireiškimai kuno tankiai paeina nuo nuvargusių akių.

Duok savo akis išegzaminuoti patyrusiam optomtristui. Vienintėlis lietuvis optometras (akių specialistas) Naujoje Anglijoje.

J. L. PAŠAKARNIS O. D.
Ofisas ir Gyvenimas:
377a Broadway, cor. E Street,
SO. BOSTON, MASS.

Ofiso Tel. S. B. 441
Residence W. Newton 1016-R.

Lietuvys Advokatas

Veda visokias provas, kaip tai: civiliškas ir kriminališkas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo.

FRANAS J. KALINAUSKAS,
414 Broadway, S. Boston, Mass.
(Virš Prekybos Bendrovės).

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikrinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.
304 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

žinomas senas biznierius
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užeiga, arti Lietuvių salės.

P. BUTKEVIČIUS,
301 E St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška
UŽEIGA
pas
ANTANĄ TAMULEVIČIŲ
300 Broadway, S. Boston Mass.